Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 6 (945) TORSDAGEN DEN 9 FEBRUARI 1905 18:DE ÅRG.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. ISJAKTSEGLING PÅ STORA VÄRTAN. ILLUMINATIONSFEST PÅ NYBROVIKEN. TECKNING FÖR IDUN AF PAUL MYRÉN.

FRÖKNARNA THYRA, ANNA OCH EBBA EKWALL DAHLLÖF FOTO.

TRE UNGA HJÄLTINNOR.

DET INTAGANDE kvinnliga klöfverblad, som blickar mot läsaren från ofvanstående bild, utgöres af tre systrar Ekvall, döttrar till den kände konstnären, professor Knut Ekvall på Romanö i sjön Sommen.

De unga damerna utförde, som bekant, för cirka ett år sedan ett sannskyldigt hjältedåd, i det de på sjön Sommen, med egen lifsfara, räddade sin bror, hr Olof Knut Ekvall, från att drunkna. I sex timmars tid kämpade därvid de hjältemodiga systrarna mot elementen, skjutande framför sig en båt öfver isen, som hvarken bar eller brast. Under det fruktansvärda räddningsarbetet förlorade de både skodon, strumpor och underkläder. Bara om hufvud, halsar och ben uppnådde de emellertid ändtligen halft förfrusna hemmet, där såväl de som den räddade brodern småningom kvicknade till under lämplig vård.

För denna sin om ovanligt mod, sinnesnärvaro och fysisk kraft vittnande handling ha de tre systrarna i dagarna af k. m:t tilldelats hvar sitt utmärkelsetecken, nämligen medaljen i guld af femte storleken med inskrift: "För berömliga gärningar."

Samtidigt har konungen till betygande af sitt erkännande af deras sällsporda bragd lämnat landshöfdingen i länet, friherre Palmstierna, att tillställas systrarna hvar och en ett porträtt af h. m:t med påskrift: "För utförd hjältebragd till räddning af människolif."

Familjen Ekvall kan med fog göra skäl för epitetet: konstnärsfamilj. Fadern, professor Knut Ekvall, var på sin tid en af våra flitigast anlitade tecknare, och under de år han tillbragte i Tyskland, hvarest han gifte sig med sin nuvarande hustru, var han en produktiv illustrativ medarbetare i tyska familjetidskrifter.

Själf är han en synnerligen skicklig violinspelare, hans hustru är begåfvad med god sångröst och spelar därjämte piano. Fröknarna Ekvall — fyra till antalet — samt deras två bröder spela violin och violoncell med en skicklighet, som ställer dem vida öfver amatörernas flock.

Också har familjen Ekvall vid skilda tillfällen uppträdt och konserterat på olika platser i vårt land och vunnit mycket bifall för sina prestationer.

Deras hem Romanö ligger härligt beläget i den vackra sjön Sommen i Östergötland, och där lefves ett varmt och af konstnärliga intressen fylldt hemlif, kring hvilket den idylliska naturen sluter en tjusande ram.

VINTERDRÖM.

HON ÄR EJ DÖD. Hon slumrar stilla bara.
Sof godt, min jord, min sköna mark, sof ut,
tills vandringsfåglars följen sunnan fara
och sjunga oss om vinterväldets slut.
Förunderligt och still, då kvällsnön faller,
det söfver som med tysta rytmers ljud.
Sof godt i bädd af skir och stjärnkristaller,
du väna, vackra, stolta sommarbrud.

Sig runda fältens kullar sakteliga
som drömmarinnas barm med liljehy,
och andedragens hvita ångor stiga
ur näsens vass och gungmorasens fly.
Till sina stugor skogens fåglar draga
från slätt och gård i tysta, tunga sträck.
De urriga och frusna finkar klaga
i vägens pil och gärdseltörnets häck.

Det gör mig ondt om nattens svultna räfvar,
som ströfva kring i mo och svedjemark.
Jag sätter ut en nek åt tomma kräfvar
och unnar haren fällda aspens bark.
Själf frös jag förr och fann i annans kammar
ett vinterlä, en njugg novemberro.
Mitt lås går lätt. Min furubrusa flammar
för mig och dem, som ej ha huld och bo.

Allen jag vakar ut min nyings bränder
och tyder spåbildsflämt i glör och flag.
Då hägrar soldagssyn från främlingsländer
och gryning af en senad lyckodag.
Jag drömmer flingelätta fjät härinne,
som skola störa ljuft min enslighet.
Men ute snöhöljs hvarje sommarminne
allt djupare i dunklens hemlighet.

GUSTAF ADOLF BERGSTRÖM.

DÄRFÖR ATT JAG ÄR EN KVINNA.

"JAG HAR bestämdt hört någon gång", sade min väninna, "om gamla sår, som man fått i krig, att de bli långt svårare, när de efter många år gå upp igen, och att de då äro nästan omöjliga att läka.

Jag har kommit att tänka på detta nu.

Ty, ser du, det är ett mycket gammalt sår, detta, som jag fått i lifvets strid, och som nu börjat att blöda igen. Det är så många tiotal år sedan jag fick det — jag var mycket ung den tiden — och det är kanske därför det känns så ohyggligt, att det gått upp och att det åter börjat rifva däri . . .

Minns du, när jag var en fjorton, femton år? Nej, det är sant, då kände vi ju ännu inte hvarandra. Men du minns ju säkert, huru du själf tyckte det var vid den åldern. Har du någonsin känt lifvet så kraftigt pulserande genom hela din varelse som då? Har du någonsin sedan dess tyckt dig äga sådana outtömliga skatter af styrka, ett så himlastormande mod, en så koncentrerad viljekraft? Har du icke vid allt, hvad du sedan uträttade, tyckt, att du handlade endast med delar af den energi, som då blef dig uppenbar inom dig, och som den tiden ännu var stor och hel, stark och oskadd?

För mig är det, som om jag aldrig intensivare än då fått klart för mig detta "jag är jag", som väl utgör vår tillvaros egentliga uppenbarelse. Är det icke, som om man i dessa lifvets vårdagar plötsligt hållit upp för oss en spegel, där vi fått skåda vår själs verkliga drag, och som om allt, hvad vi sedan tänkte och utförde, det ha vi gjort, emedan vårt minne sagt oss, att så borde och måste den varelse vi sågo där tänka och handla?

Det är Emersons ord: "Hvarje människa har en medfödd förmåga att göra med lätthet någon sak, som är omöjlig för alla andra", som då i sin andemening sjunger och jublar i vår ungdomlighets obrukade styrka.

Och hvad det var jag ville då, det vet du nog: jag ville studera. Jag kan icke skildra för dig, huru böcker och kunskaper lockade mig, och jag behöfver det ju icke heller. Du vet det ju: man hör till det folket, eller man hör icke dit, och därmed är allt sagdt.

Men jag kunde icke få studera.

Därför att jag var en kvinna.

Den examen, som skulle öppnat dörren till universitetet, den hade jag ju kunnat få så godt som till skänks, om jag varit en gosse. Till de dyrbara privata studierna för en flicka hade min far icke råd.

Nåväl! Lifvet ersatte mig ju sedan i någon mån det jag så brinnande åtrådde. Och det ersatte mig också på annat sätt, skänkte mig annan rikedom, som min dag fylldes upp af att vårda. Åren ha gått, de ha aldrig fullkomligt läkt mitt gamla sår, men de ha heller aldrig gifvit mig tid att klaga.

Men nu — nu öppnar det sig igen. Och nu visar det sig vara sant, det, som jag sade dig om de gamla såren man fått i strid: nu först är det riktigt styggt och ohjälpligt. Nu svider det med tusen gånger större skärpa.

Ty nu gäller det mitt barn.

Ser du, min son har så fullkomligt min gamla läslust, har den lefvande och stark, som om den endast legat till sig likt ett gammalt vin, som lagrats för att vinna i styrka.

"MUM" är nutidens bästa näringsmedel för barn och sjuka. Förordadt af Herrar Läkare.
Prof sändes gratis och franco från Axel Lennstrand, Gefle.

Och hvad det då är, som hindrar honom att följa sin lust?

Jo, jag... jag... tänk dig, det är ingen annan än jag, som står i vägen!

Nu, eftersom han är en gosse, har han ju så godt som till skänks sina skolstudier.

Men sedan kommer universitetet, och där har jag icke råd att hålla honom.

Därför att jag är en kvinna.

Det finns många män, säger du, som icke heller ha råd att hålla sina söner där.

Ja, men tror du väl du kan öfvertyga mig om, att jag icke, om jag fått studera och sedan haft en mans möjligheter att få mitt arbete använd, icke skulle ha kunnat drifva det därhän att förvärfva nog för att gifva min son tillfälle att få sin lust uppfylld?

Man kan göra annat här i lifvet, det vet jag.

Men han passar icke för något annat. Några människor skall det ju alltid finnas, som äro gjorda att forska i böckernas värld. Han är en af dem.

Ja, jag vet det nog: man kan ju också förtjäna sitt bröd på annat sätt.

Men människan lefver icke allenast af bröd.

Och nu... nu skall jag också strida hans strid, sörja hans sorg, blöda ur hans sår.

Därför att jag är en kvinna."

HILDA SACHS.

EN VARNING.

VI SVENSKAR äro alltför stela och korrekta i vårt sätt. Vi anse oss icke kunna tilltala en person — i en spårvagn, på en ångbåt, hvar som hälst — utan att vi först äro presenterade för hvarandra. Om vi möta ett ansikte, som förefaller oss bekant, men som vi icke i en handvändning lyckas placera under rätt rubrik — och sådant händer den bäste — så draga vi oss tillbaka som snigeln i sitt skal och iakttaga en olycksbådande tystnad.

Mitt lynne är mera rörligt. Jag älskar en smidigare umgängeston. Det är mig motbjudande att befinna mig gent emot en människa, som jag vet mig ha råkat, men som jag sedan tappat bort, utan att vara förekommande. Det kostar så litet att vända den älskvärda sidan utåt. Lifvet är kort.

Sålunda kom det sig att jag en söndagsmiddag i en Djursholmsvagn befann mig ansikte mot ansikte med en ung herre. Naturligtvis var det proppfullt. Lika naturligt var, att vi bägge voro ståpassagerare, medan jag lyckats bereda min hustru sittplats bredvid.

Den unge mannens drag föreföllo bekanta, men det var omöjligt att komma ihåg, när det var vi hade råkats. Min natur tog ut sin rätt.

Jag lyfte på hatten och smålog och han besvarade hälsningen.

— Vi ha visst träffats någon gång i sällskap föreslog jag på försök.

— Det förefaller också mig, svarade han. På en bal?

— Det är möjligt, sade jag, men jag går ogärna på baler. De tilltala mig icke.

— Verkligen? svarade han, jag är jämt på baler. Nästan för hvarje kväll nu under säsongen.

Jag skrattade spirituelt:

— Det måtte vara en odräglig existens, ni för.

Jag såg ner ett ögonblick och mötte en varnande blick från min hustru, men den hejdade mig inte. Den unge mannen såg litet häpen ut, då han tveksamt svarade:

— Jag vet just inte. Mitt lif är sådant.

— Så mycket värre för er, sade jag muntert åt den unge vivören.

Jag kände en häftig trampning på min fot. I detsamma stannade tåget vid Frescati. Passagerare reste sig och stego af.

Jag böjde mig ned till min fru:

— Vill du mig något, min vän?

Hennes ansikte hade det på samma gång oroliga och bestraffande uttryck, som det brukar erhålla, då jag gjort mig skyldig till en dumhet.

— Känner du inte igen honom? frågade hon.

— Nej! Hvem är det?

— Det är herr Pinet, som spelar dansmusik!

Sedan dess har jag blifvit mera försiktig. Jag har lärt mig inse rubrikens betydelse.

THORE BLANCHE.

NÅGRA RÅD MOT FÖRKYLNING.

I DESSA växlande vinterdagar, då det för hvar och en, i synnerhet för damerna, kännes en smula vågsamt att ge sig ut på vandring, kan det kanske vara af intresse att påminna sig några enkla regler till förekommande af förkylning.

En gammal sägen, förmodligen ledande sitt ursprung från allas vår moder i Edens rosengård, lyder att en verkligt vacker kvinna är vacker under alla omständigheter. Och visserligen är det sant att om en kvinna har en fullkomlig hälsa, lefver i ett härligt klimat utan bekymmer för vare sig kläder, föda eller räkningar, så finns det just ingen anledning att ej vara vacker; men jag misstänker, att äfven Evas älsklighet skulle kommit till korta i en tandläkares pinostol eller iklädd en åtsittande badmössa, och en häftig östanvind skulle alldeles säkert ha förändrat den blomstrande färgen på hennes hy. De, som lida mest af köld och blåsiga vinterdagar, äro magra, bleka personer. Ett par skedar lefvertran (läsaren behöfver ej kasta bort tidningen med förakt, ty det kommer ett "eller") eller grädde är nyttigt att taga dagligen och har visat sig såsom ett af de bästa hjälpmedel mot olika smååkommor under vintern. Dessutom mycket socker, smör, potatis och grönsaker, men ej för mycket kött.

Tvättning öfver hela kroppen hvarje morgon med kylslaget vatten är särdeles hälsosamt. Bäst är att taga en kroppsdel i sänder, t. ex. först ena benet och foten, så det andra, sedan bröst och armar etc., väl torka och gnida de samma efteråt med en grof handduk och till sist hastigt frottera hela kroppen med händerna.

För att hålla blodomloppet i godt stånd borde några enkla gymnastiska rörelser dagligen företagas. Följande andningsmetod är ovärderlig såsom preventiv mot ondt i hufvudet: stå med hälarne tillhopa och bröstet väl framskjutet framför ett öppet fönster, håll igen munnen och drag in ett långt andetag genom näsan, andas långsamt ut igen; håll sedan för ena näsborren med pekfingret, andas in genom den öppna näsborren tre gånger och upprepa andningen sedan på motsatt sätt. Dessa två öfningar sätta svalg och näsgångar i godt arbetsskick. Gör slutligen, ett par gånger under dagens lopp, hvad jag, i brist på bättre namn, vill kalla gäspöfningen, d. v. s. drag tillbaka axlarna och inandas ett djupt andetag. Finnes en hängapparat (häfstång) att tillgå, är det nyttigt att hänga raklång på armarna några sekunder.

Många kvinnor hafva en märkvärdig obenägenhet för att kläda sig tillräckligt varmt och inbilla sig, att en varm dräkt ovillkorligt skall öka deras kroppsvidd med flere tum. Nu tror jag, att de flesta svenska kvinnors utseende ej skulle lida en smula men af något större omfång, men för dem, som hafva en inrotad afsky härför, vill jag blott nämna att s. k. "kombinations" af fint ylle och "divided" taga så godt som ingen plats alls. Dessutom är det hufvudsakligen om fötterna man måste vara varm, framförallt ej begagna för tätt åtsittande skodon.

Så mycket som möjligt bör man undvika att gå direkt från kölden in i ett starkt uppvärmdt rum eller tvärtom. Den kalla luften har en högst fördärflig inverkan på ett upphettadt ansikte, den frambringar otaliga rynkor, gör nästippen röd och hyn skroflig. Därför är det nödvändigt, innan man går ut en kall dag, att stryka öfver ansiktet med ett lätt lager af cold cream eller cholepalmine, massera in det samma väl, icke förglömmande vare sig öronsnibbarne eller näsan. Bestryk äfven läpparne med samma salva, innan ni går ut eller när ni kommer in; på så sätt hindras de från att bli spruckna. Ett tyll- eller gasirisflor kan också vara ett bra skydd, blott man låter det hänga löst ned och ej drager det stramt åt öfver ansiktet. En dam, som rider eller idkar friluftssport om mornarne, gör klokt i att icke tvätta ansiktet förrän vid hemkomsten och då i mjölkvassle, och framförallt att undvika platsen vid brasan under ett par timmars tid efteråt. Många förorda en grundlig ansiktstvättning om kvällarne i st. för om mornarne och då helst med varmt vatten.

Näst ansiktet äro händerna mest ömtåliga om vintern. Tvättvattnet bör vara ljumt och mjukt, hvilken senare egenskap erhålles genom att slå i det en liten knifsudd kejsarborax eller mandelkli, båda ofarliga och lättanskaffade medel. Jag gör en liten parentes här för att begagna tillfället att varna mina medsystrar för användandet af s. k. skönhetsmedel, hvars ingredienser man ej noga känner till. Våra mormorsmödrar lära själfva ha fabricerat dylika af mycket oskyldig komposition och alla vi nu lefvande ha väl ej undgått att någon gång få höra, huru oändligt mycket vackrare de voro än vi.

Men för att återgå till händerna. Torka dem till hälften, gjut öfver dem med glycerin och rosenvatten, afsluta torkningsprocessen med hvarje finger särskildt. Det är alldeles förvånande, hur många människor det finns, som tro att glycerin ej är bra för dem. Om det blott utspädes med rosenvatten, äro dess helande egenskaper ovärderliga och orsaka ytterst sällan någon rodnad i huden. Sköter man sina händer enligt ofvanstående anvisning, är det absolut onödigt att sofva med handskar på, hvilket ju i allmänhet anses för ganska obehagligt. Har man benägenhet för frost eller kylknölar, bör hvarje finger masseras och hvarje led särskildt gymnastiseras. Man fattar tag med ena handens tumme och pekfinger om en af den andra handens fingerleder och gör under ett par minuter korkskrufsaktiga rörelser. Ömma kylknölar böra bestrykas med svag jodtinktur, under förutsättning att skinnet är helt och inga sprickor finnas.

Den kvinna, hvars näsa alltid är röd, är verkligen att beklaga. Och många äro orsakerna till detta lidande. Det behöfs blott att ärmhålen i klädningslifvet äro för trånga, eller att en halslinning, handskar, skor eller bälte sitta för trångt för att en obehaglig näsrodnad skall framkallas. En röd näsa är vanligtvis het och torr. Tag hvarje afton en skål med varmt vatten, doppa en ren svamp eller bomull och plaska sedan på näsan därmed under fem minuter. Vattnet bör vara *så hett* som man kan tåla. Fukta insidan af näsborrarne med rosenvatten, innan ni går ut, och undvik heta eller stimulerande drycker.

En artikel om hur man söker förekomma och bota förkylning skulle vara mer än ofullständig, om man ej uppehöll sig vid den mest kända af alla åkommor, nämligen snufva. För den, som fått snufva, finns det intet bättre botemedel än det gamla hederliga sättet att krypa till kojs, d. v. s. lägga sig till sängs, dricka hett te och mjölk eller het citronlemonad och försöka komma i stark svettning. Ett kinapulver hindrar ofta förkylningens vidare utbredning, och några droppar kamfersprit på en sockerbit är visserligen ett gammaldags, men dock godt hjälpmedel för dem, som ej tåla vid kina. När snufvan väl är öfver, bör man genast taga något nervstärkande, i allmänhet söka höja sina lifskrafter så mycket som möjligt.

Huskurer bli aldrig urmodiga, hvarken i staden eller på landet, och alla ofvannämnda botemedel äro ju så utomordentligt enkla, att de kanske kunna komma några af Iduns läsarinnor på den goda idén att vid behof försöka dem. De ha dessutom den stora förtjänsten att alla redan vara pröfvade och befunna goda.

Lady Leila.

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulörtt, sista nyheter i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

DUFF:S LIQUEUR WHISKY * MACLEAY DUFF & C:o, * **GLASGOW.**

Generalagentur J. GRANGREN, STOCKHOLM. Rikst. 58 78.

ETT GORKI-MINNE.

DET VAR en sommardag för några år sedan, som jag for med ångbåten Samalot till Nisjni-Novgorod för att där besöka den stora årsmarknaden. Vädret var strålande och Volga låg så spegelklar och glittrade i solskenet, och flodens vackra, skogbevuxna stränder aftecknade sig skarpt mot den ljusa, genomskinliga sommarhimlen.

Det härliga vädret hade lockat de flesta af passagerarna upp på däck, och alla dessa typer — turister, globetrotters, affärsmän o, s. v. — företedde en brokig och fantastisk tafla. Jag hade funnit en skuggrik plats med en bekväm hvilstol och satt just och studerade min Bædeker, då en barnröst nådde mina öron.

Jag vände mig åt det håll, hvarifrån ljudet kom, och varseblef då en liten gosse, ungefär fem år gammal, som stod vid relingen med en ännu ung man och betraktade utsikten. Båda buro den traditionella ryska blusen. Jag såg också, att de ådrogo sig en viss uppmärksamhet bland passagerarna, ty de flesta af dem betraktade dem med nyfikenhet och intresse. När kyparen kom med det beställda kaffet, frågade jag honom, hvilka de voro, och fick till svar: "Det är Gorki med sin lille son!" Och där stod han framför mig — Gorki, författaren till "Natthärbärget" — med den något framåtlutade gestalten, de djärfva, intelligenta dragen och de drömmande ögonen. Han skämtade och skrattade med sin lille son och visade honom de vackra platser, som ångbåten gled förbi.

Plötsligt varseblef barnet ett lamm, som gick nere vid stranden och betade tillsammans med några får.

"Pappa lilla, titta ett sådant litet vackert, hvitt lamm!" utropade gossen. "O, hvad jag gärna skulle vilja ha det!"

"Stackars lilla lam," sade fadern, "det komme ej att trifvas långt borta från sina föräldrar."

"Ack, pappa, det skulle få det så bra hos mig, sofva på min lilla soffa i barnkammaren, äta så mycket det någonsin ville; tror du då inte, det skulle kunna trifvas, säg?"

"Nej, min lille vän, det tror jag inte," sade Gorki leende och smekte ömt de mjuka lockarna. "Hvad skulle du tycka om att bo i ett stort slott, sofva i en guldsäng och få alla möjliga präktiga leksaker, men aldrig träffa mamma och pappa?"

"Ja, leksakerna vore nog roliga att ha'," svarade gossen tankfullt, "men — — aldrig träffa mamma och dig, pappa lilla, — — — ja, då skulle jag gråta hela, hela dagen."

"Där ser du, min älskling, så är det också med det lilla lammet, det trifves bäst hos sina föräldrar där borta på ängen."

Nu hafva solskenet och glädjen, som då voro hos de två, försvunnit och lämnat plats åt de mörka, tunga skuggorna, som kanske inga strålar lyckas bryta sig igenom. Men — om den tysta, bleka, svartklädda kvinnan skulle gästa hemmet där borta vid Volgas strand och komma det lilla barnahjärtat att skälfva af sin första, stora smärta, — då skulle helt säkert det ryska folket gråta af saknad och vemod öfver den bittra förlusten af en af sina mest framstående och genialiska söner.

MONA MÖLLER.

Använd

välgörenhetsmärkena

på alla edra postförsändelser!

EN HYLLAD LÄRARINNA.

DAGSPRESSEN har i dessa dagar vetat förtälja om en kanske lika ovanlig som stämningsfull hyllning, som i Nora nyligen ägnades lärarinnan vid flickskolan därstädes, fröken Hedvig Dillner, på hennes 50-årsdag.

HEDVIG DILLNER.

Med vanlig påpasslighet har Idun på grund häraf önskat införlifva äfven hennes drag med sitt bildergalleri, liksom också uttryckt den önskan, att bilden skulle beledsagas af några upplysande ord. Men många hvarken kunna eller böra dessa ord blifva. De *kunna* det icke, ty den yttre ramen för hennes lifsgärning är ganska enkel, och dessutom låter sig det väsentliga af hvad som ligger därinom nog icke så alldeles lätt i ord tolkas. De *böra* ej blifva många, emedan ett — låt vara sannfärdigt — omnämnande af fröken D:s person och lifsgärning nog skulle alltför mycket kontrastera mot den ödmjukhet och tillbakadragenhet, hvilka höra till hennes mest karaktäristiska egenskaper.

Fröken Hedvig Dillner föddes i Värmland den 29 jan. 1855. Hennes föräldrar voro brukspatronen, stipendiaten i järnkontoret Harald Dillner och hans maka, född Sundin. Redan i hennes tidigaste år flyttade emellertid föräldrarna till Nora, och där har hon sedan dess framlefvat hela sitt lif.

Frågar man, hvarför fröken D. blifvit så uppmärksammad, en uppmärksamhet, som på 50-årsdagen tog sig ett så vackert uttryck icke blott i den storartade minnesgåfva, som då till henne öfverlämnades, utan kanske än mer i den ovanligt talrika anslutning, som hyllningsfesten vann från samhällets olika kretsar, ligger det ju nära att peka på det förtjänstfulla arbete, hon under många år nedlagt såsom lärarinna i Nora elementarskola för flickor, för hvilken hon numera också är en af föreståndarinnorna. Ty detta hennes arbete har varit mer än vanligt plikttroget och välsignelserikt. Och med forna och nuvarande elevers kärlek täfla föräldrars erkänsla och tacksamhet. För öfrigt kan sägas, att fröken D:s bild såsom lärarinna på ett utmärkt sätt tecknades i den hyllningsdikt, som på hedersdagen ägnades henne af flickskolans inspektor, provinciallläkaren M. S. Glas. Vi erinra endast om orden: "Med allvar i min och i ton, men med lurande kärlek i blicken." Däri ligger, kan man säga, en hel karaktäristik.

Men detta oaktadt kanske det dock har varit helt andra faktorer, som måste räknas såsom de väsentliga i hennes lif och som vid henne i sällsynt grad bundit medmänniskors hjärtan med band af innerlig vänskap och glad tacksamhet. En och annan här i världen har fått den lyckliga gåfvan att med sin blotta personlighet verka djupt och tilldragande. Det ligger något gladt, ljust och varmt i väsen och umgänge. — Fröken D. hör till dessa lifvets söndagsbarn. Och många, många äro därför de människor, för hvilka hon med sitt rika varma hjärta, sin föredömliga, förtjänstfulla vandel varit till ljus, glädje och hjälp. Detta torde mer än något annat ha skapat den stora vänkrets, som i hennes hemstad och äfven på andra orter står tacksam för hvad hon under sitt gångna lif gifvit. Framför allt häråt var det också, som rektor Billmanson i sitt vältaliga anförande gaf uttryck på hennes hedersdag, och samma känslor besjälade äfven fröken A. Cnattingius, mångårig nära vän till fröken D., då hon tolkade särskildt vännernas tack för allt, hvad de under gångna år fått inhösta af ädel vänskaps frukter.

Mången har vid fyllda 50 år hyllats — hyllats med fester af långt mera storslagen art, men säkert sällan så uppriktigt och hjärtevarmt. Sanna voro de ord, med hvilka stadens tidning afslutar sitt referat öfver hyllningsfesten: "Här gällde det mer än en konventionel uppmärksamhet. Man ville af hjärtat hylla en person, som man kände vara hyllning värd."

—r—r.

ETT SAMVETSÄKTENSKAP. NOVELL FÖR IDUN AF ELSA EK.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

"RÄTTEN finnes för dig att trygga dig till", sade Petrus fast.

"Hvilken rätt? Den förstkomnas?" undrade Agda föraktligt.

"Kalla det hvad du vill," utbrast han för tviflad. "Men om jag än felat och försynda mig mot dig, så löser det dig dock icke från dina plikter och löften till mig."

"Inte? Vår förening är ju fri."

"Icke sålunda att förstå," protesterade han.

"Men barnet," afbröt Agda, som om denna tanke först nu fallit henne in. "Hvad vill du göra med barnet?"

"Det skall naturligtvis dragas försorg om barnet," sade han afvärjande.

"Men namn och hem och fader? Du vill inte gifva det arfsrätt med eventuellt erkända barn?"

"Jag skall uppfylla mina försörjningsplikter mot barnet. Och sedan skola vi försöka att glömma dess existens," tillade han liksom för att lugna henne.

"Kan man glömma existensen af ett väsen, som man gifvit upphof till?" Agdas röst var hånfullt spörjande.

"Det glömma tusende män," svarade han.

"Jaså — ja," stammade hon och det obestämdt spörjande i anletsdragen försvann. "Men jag trodde, att du kämpade för upphäfvandet af orätten mot illegitima barn, att du ansåg, att det icke borde få förekomma någon pariaklass af oäkta barn. Skulle icke föräldraansvarets skärpande gentemot barnen gå hand i hand med äktenskapets frigörelse och omdaning? Var det icke så?"

"Det var, och är allt framgent, min åsikt," sade Petrus, "fast jag likt mången annan sviktat och vikit af från den väg jag önskat gå. En kommande generation skall vara starkare och bättre danad att upphinna detta mål, hvartill vi dock anvisade vägen, om vi än inte förmådde att ostraffligt vandra den."

"Kanske det." Agda tycktes göra ett bemödande liksom för att samla sig. "Du får naturligtvis prolongera tidpunkten såväl för efterlefvande af dina teorier som för den öfriga tillämpningen af dina åsikter, alldeles som du vill. Jag kommer inte att bli mor till något barn af din generation, åt hvilken det öfverlämnas att tillvinna sig styrkan att förverkliga de ideal, om hvilka deras fäder blott talat de stora orden."

"Om du än icke nu kan finna något öfverseende med det onda, som tillfogats dig, så försök dock att med någon hofsamhet betrakta en ärlig, om ock stapplande vilja!" utbrast Petrus utom sig. "Trots allt skall jag bevisa dig äktheten af den kärlek, hvarmed jag älskar dig!"

"Men min då," sade Agda. "Jag tror, att den blifvit till stoft och aska. — Och utan ömsesidig kärlek bör ett äktenskap ej existera — det hörde ju äfven till dina maximer?"

En delikat dessert tillagas på ett par minuter af **Lagermans Dessert-gelè-pulver "TOMTEN".**

Petrus vred händerna i rådlös förtviflan.

"För mig känns det, som om allt störtat tillsammans," fortsatte Agda. "Jag tror, det skulle varit mig lättare att hålla mig upprätt, om jag gått som en frånskild hustru. Som det nu är, känner jag mig så likställd med — Lotta. — Utan några rättigheter, vare sig till ett eller annat, till dig eller till detta hem."

"Agda!" bönföll Petrus.

"Alla, som älska, lita väl lika obetingadt på den älskades tro och heder," fortfor Agda. "Och äro dessa egenskaper verkligen så sällsynta, då — då måste väl de, som pröfvat och erfarit, med andra ord samhället, på något sätt skydda en part, som genom de bördor naturen pålägger henne bringas så fruktansvärdt under, som kvinnan gör i egenskap af hustru."

"Om vigsel skulle kunna mera försona dig med din ställning, är jag villig att underkasta mig den," försäkrade Petrus.

Agda tycktes liksom återvända till sig själf. "Det var blott från den allmänna synpunkten jag uttalade mig. *Jag* för min del vill icke vigas. Det skulle vara att vigas blott för att skiljas."

"Kan då intet beveka dig? Fast jag förbrutit mig mot dig, älskar jag dig dock med en stor och oföränderlig kärlek. Var din egen verkligen så liten, att den inte ens kan tänka på att förlåta ett felsteg?"

"Ett felsteg af en oansvarig man, som uppletar en half ursäkt i sin hustrus frånvaro och i att han varit berusad! Hvad skulle det väl finnas att trygga mig till hos dig? Nästa gång kan den ju komma att vända sig mot mig, denna oansvarighet. — Men hur kan *du* våga att tala om något sådant som *kärlek?*" blossade hon plötsligt upp.

"Hur kunde den kallas för *kärlek*, en känsla så skör och förgänglig som din?" sade han.

"Vare sig jag älskar eller ej, skulle jag inte kunna handla annorlunda, än jag gör. Jag känner till fullo vanskligheterna vid hustruns ställning i ett fritt äktenskap. Jag skulle modigt sökt finna mig i dem, om jag kunnat göra det med högburen panna. Men sedan din trohet svikit, har jag inte längre någon ankargrund. Ty en fri förening står och faller med troheten. Den sak, vi ville tjäna med vårt föredöme, kommo vi blott att belysa genom ett varnande exempel," slöt Agda bittert.

"Men betänk dock, att vanskligheterna vid din ställning bli dubbelt svåra. om du öfverger mig," invände Petrus lidelsefullt.

"Denna sak medgifver icke något betänkande," genmälde Agda.

"Men hur vill du då inrätta ditt lif?" utbrast Petrus.

"Att börja med finner jag väl en tillflykt hemma hos mamma," sade Agda afvisande. "Jag reser härifrån i morgon, och förhållandena i öfrigt få afvecklas så godt de kunna."

"Agda," bröt Petrus i förtviflan ut. "Haf dock en smula medlidande!"

Han bad och besvor, men Agda stod stum och känslolös. Hennes sinnen voro domnade. Hon förmådde blott fasthålla en enda känsla och tanke, den att så fort som möjligt komma bort från detta hus. Orden stelnade efter hand på Petrus' tunga inför detta förstenade lugn. Det var, som om hvarken mening eller ljud nått öfver det svalg, som öppnat sig mellan honom och den kvinna, han älskade med all den kärlek, hvaraf hans natur var mäktig. Och slutligen tystnade han.

Men det var i detta ögonblick något i Petrus ögon och i hans ångestfulla uppsyn, som lyfte honom ut öfver sig själf och den ömkliga burlesk, i hvilken han och Agdas lycka upplösts. Det var likt ett stumt nödrop från en själ, som rädes att gå förlustig lifsvillkoret för sitt bättre jag. Men Agda hörde blott klangen efter de fega och lumpna urskuldanden och bortförklaringar Petrus i sin första bestörtning tillgripit. Hon kände blott, att allt fallit i spillror kring henne själf och förstod ej det afgörande inflytande hon i detta ögonblick utöfvade öfver en annans själ.

Den följande dagen reste hon.

Under suntältet på en af södra Sveriges ångare sutto major Bratt och hans gamle vän öfverstelöjtnant Haller. De båda herrarne, som helt oförmodadt sammanträffat på båten, hade just intagit middagen tillsammans. Nu sutto de välbehagligt tillbakalutade i ett par hvilstolar och drucko kaffe samt upplifvade gemensamma gamla minnen. Men småningom började saknaden efter den sedvanliga middagsluren göra sig kännbar hos de gamla herrarne, och samtalet mattades alltmer.

Efter en längre paus sökte majoren rycka upp sig och grep en på ett sidobord liggande tidning. "Sundsbackaposten", läste han i en ton, som antydde en ny bekantskap.

"Om en timma lägga vi till vid Sundsbacka," sade öfverstelöjtnanten och såg på klockan. "Det är en af våra vackraste småstäder, så vi böra begagna tillfället att bese den under den stund båten ligger där."

"Såå," sade majoren och kastade en blick på tidningens första sida.

"Hvad rynkar du pannan åt?" sporde öfverstelöjtnanten.

Majoren visade på en med fetstil tryckt annons om ett föredrag af fru Agda Bratt å Sundsbackas arbetarekommun. "Jag visste, att min brorsdotter var ute på en föredragsturné, men jag visste inte, att hon var åt dessa håll," sade han retligt. "Du känner henne kanske sedan hennes vistelse i Marieholm?"

"Jag såg henne blott flyktigt," sade öfverstelöjtnanten. "Ja, det är ett vågsamt experiment, det där fria äktenskapet!"

"Så smutsigt och gement," utbrast majoren, som ögnat i tidningen. Han läste upp: "Såsom genom annons i dagens tidning tillkännagifves, hugnas vårt samhälle i afton med ett föredrag af fru Agda Bratt. Hon är delegerad för en social förening, som förkunnar sig vilja drifva ett socialt reformarbete på fredlig och politiskt neutral grund samt verka för våldspolitikens ersättande med rättens herravälde. Rösten må vara Jakobs, vi igenkänna dock händerna såsom Esaus och tillåta oss ifråga om dessa sträfvanden att sätta likhetstecken mellan orden *social* och *socialistisk*.

Fru Bratt lär under någon tid lefvat i 'samvetsäktenskap' med en läkare i en af våra grannstäder, en från sin akademietid i Uppsala mycket bekant oppositionsman och en förkämpe för den fria kärleken. Kanske blef 'hettan' vid den husliga härden den gode doktorn för stark. Den f. d. 'samvetsfrun' har nämligen från blott och bart banérförerska för det fria äktenskapet tagit steget fullt ut i radikal riktning och verkar nu som yrkestalerska och folkuppviglerska. Förmodligen har hon väl äfven på det erotiska området tagit steget fullt ut i 'idealistisk' riktning och undandragit sina senare 'förbindelser' att oskäras och sudlas genom något slags offentlig och främmande inblandning. Åtminstone ha några hennes eventuella senare samvetsäktenskap ej blifvit allmänheten kungjorda. Den omförmälde doktorn däremot tyckes enligt Soc. Veckobl. hafva tagit ett steg i tillbakagående riktning, enär han vid äktandet af arftagerskan till en rik 'skorstensbaron' genom civil vigsel på utländsk botten tillförsäkrat sig förfoganderätten öfver hennes ägodelar. Då han således ej enligt kristlig ritual försäkrat sig om, besittningsrätten till hennes jordiska arfvedel, anser sig troligen doktorn hafva visat tillbörlig 'trohet mot sig själf' och en tidigare ståndpunkt," slutar Soc. Veckobl. För vår del se vi blott något tillfredsställande och glädjande i att en person från ungdomsårens självförhäfvelse och radikalism vaknar till insikt om, att man inte inlägger förtjänst, än mindre utför något stordåd genom att sätta sig upp mot samfundsordningen eller bryta mot dess lagar och förordningar. Den enskilda människan fullgör helt visst bäst plikten mot sig själf, i det hon uppfyller de plikter hon skyller samhället såväl som det kommande släktet."

"Sådana där eländiga små bracktidningar äro ibland smutsigare än den sannskyldiga smutspressen," vredgades majoren.

Öfverstelöjtnanten snodde stillatigande sina mustascher.

"Jaså, Hedman gifte sig verkligen ånyo," sade majoren efter en stunds tystnad. "Det hade jag knappast trott," tillade han tankfullt. "Vet du hvem han gift sig med?"

"En fröken Hall. En mycket rik, men något bedagad och excentrisk dam."

"Hm," sade majoren. "Då kommer han väl att få lära sig, hvar David köpte ölet. — Det var på sätt och vis skada på karl! Vid vårt senaste sammanträffande ingaf han mig verkligen aktning, nära nog sympati. Ty han var långt mera hederlig, finkänslig och hänsynsfull än jag trott. I sin ifver att återställa förbindelsen med Agda gjorde han sig till och med besvär att resa till mig. Och han stack inte under stol med sin skuld. Att fela är mänskligt, och hade jag varit fruntimmer, d. v. s. hade jag varit Agda," rättade han sig, "tror jag nästan jag förlåtit. — Jaså, han gick åstad och gifte om sig," upprepade majoren fundersamt och med en lätt dragning på skuldrorna.

"Då jag för tre veckor sedan reste från Marieholm, stod han just i begrepp att resa utomlands för att gifta sig," upplyste öfverstelöjtnanten. "Han lär yttrat, att han för sin del egentligen vore emot hvarje officiell form för äktenskap. Hans första hustru hade delat denna mening och varit lika ifrig som han i sin önskan, att deras förbindelse skulle vara helt fri. Men eftersom hans nuvarande fästmö önskade det borgerliga samfundets sanktion på sitt äktenskap, ansåg han sig ej äga rätt att motsätta sig civil vigsel."

"Hm," sade majoren med en grymtning.

"Fästmön lär, enligt hvad det berättades, inte allenast ha *önskat* borgerlig vigsel, utan uppställt det såsom oeftergiflig fordran. Hon anses alltför "reel" att ifråga om sin sociala ställning låta prata bort sig af något idealistiskt och skenfagert tal. Och han var antagligen alltför "reel" för att ha synnerligen mycket att invända emot att erhålla giftorätt i hennes halfva million."

(Forts.)

DE AF STOCKHOLMS STAD FÖR HUFVUDSTADENS FRAMTIDA UTVIDGNING INKÖPTA EGENDOMARNE I BROMMA OCH PÅ SÖDER. 1. ULFSUNDA.

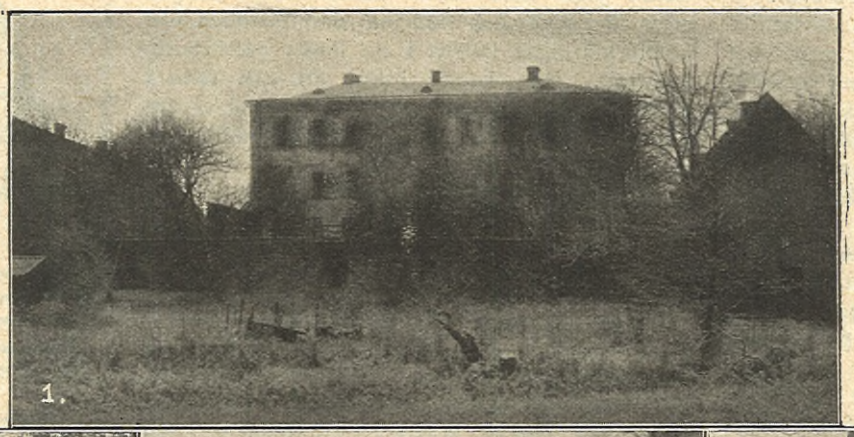

2. ÅKERSHOF. 3. STORA ÄNGBY. 4. TRANEBERG. 5. ENSKEDE. 6. ÅRSTAÄNG OCH ÅRSTASKOG MED UTSIKT ÖFVER ÅRSTA VIKEN. 7. ÅRSTA GÅRD.

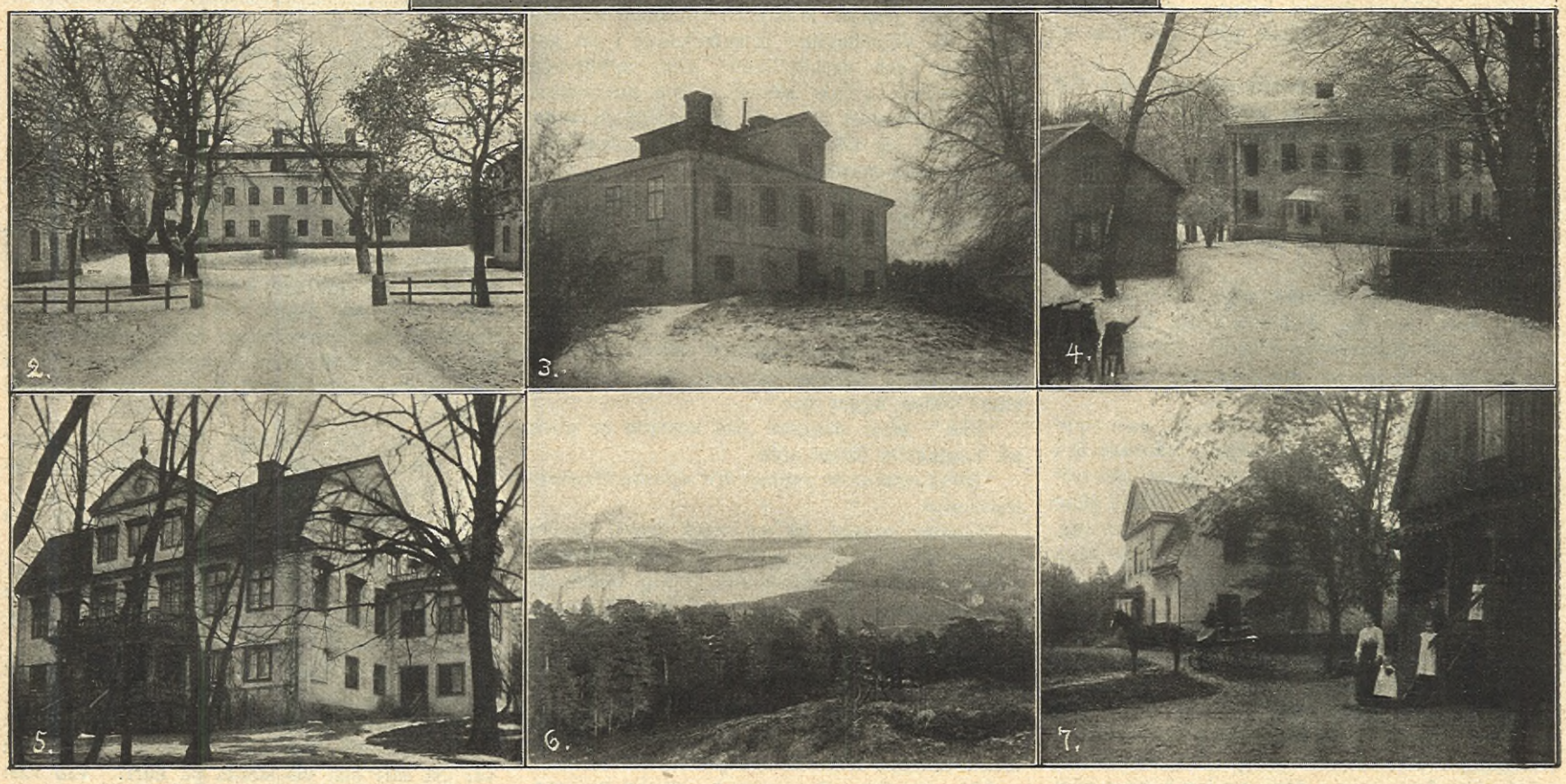

STOR-STOCKHOLM.

ALLTFÖR LÄNGE ha de styrande fäderna i Stockholm ställt sig oförstående mot det kraf på ökadt utrymme för industrier och för bostäder, som så märkbart gjort sig gällande och alstrat så många olägenheter både för samhället och den enskilde. Nu ändtligen tyckes en omstämning ha inträffat. Slag i slag följer det ena stora jordförvärfvet efter det andra. Från det att Stockholm för kort tid sedan blott förfogade öfver några få hundratal hektar ledig byggnadsmark, har det nu genom förvärfvet af först den Odelbergska egendomen Enskede utanför Skanstull, sedan genom det stora egendomsköpet i Bromma af Ulfsunda, Åkershof, Stora Ängby och Traneberg både i söder och väster skaffat sig betydande växtrum för sin storstadsutveckling. Och just i dagarna ha nu stadsfullmäktige beslutat ännu ett stort jordköp, detta senare i betydelse jämförligt med hvart och ett af de föregående, nämligen af egendomen Årsta invid Årstaviken söder om Stockholm, på hvars område en liflig förstads-byggnadsverksamhet redan gjort sig gällande. Genom dessa millionköp — hvilka det kommunala förutseendet redan för åratal sedan på betydligt billigare villkor borde ha kunnat afsluta — är nu emellertid att hoppas, att hufvudstadens utrymmesbehof för lång framtid skola vara fyllda. Vi meddela i dagens nummer några bilder från dessa områden, som representera morgondagens Stor-Stockholm och som äro afsedda att bereda trefna hem åt otaliga af hufvudstadens hittills allt för trångbodda innevånare.

DE TVÄNNE NYUPPTÄCKTA TAFLORNA AF COROT, SOM HEMBJUDITS TILL INKÖP AF NATIONALMUSEUM. (SE DAGSKRÖNIKAN!)

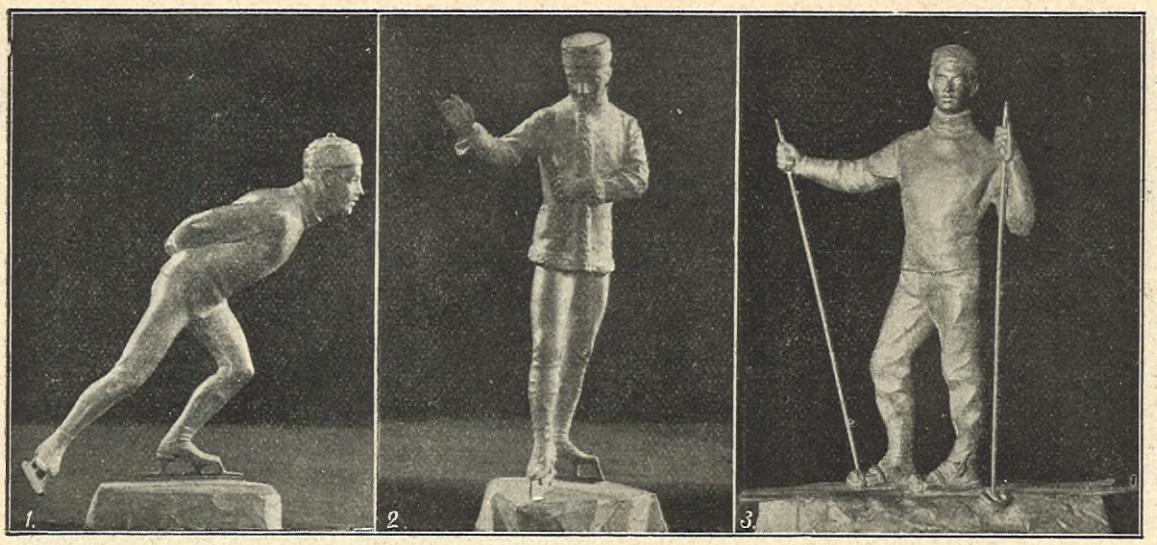

PRIS I SKRIDSKOÅKNING OCH SKIDLÖPNING VID NORDISKA SPELEN. STATYETTER I BRONS AF GERDA SPRINCHORN.

NORDISKA SPELEN.

I.

VÅR HUFVUDSTAD är nu sedan några dagar i en lifligare rörelse än vanligt med anledning af de stora internationella idrottstäflingarna, som hitlockat skaror af distinguerade sportsmän från skilda delar af Europa, och hvilka långväga gäster sida om sida med våra egna landsmän nu ägna sig åt vinteridrottens härdande nöjen både inom och utom Stockholm.

Introduktionen till dessa med så mycken glans och bredd anordnade "spel" gafs i fredags afton medels den kordiala mottagningsfest, som Nordiska spelens kommitterade anordnat i Götiska rummen för främlingarnes räkning. De deltagande utländska damerna gåfvo särkildt en tilltalande prägel åt denna fraterniseringsfest.

Lördagen, täflingarnas första dag, ingick med mulen himmel och lindrig köld. På Nybroviken stodo tidigt de första kraftmätningarna, i det de två första hockyelagen, Uppsala gymnasister och karlbergarne, då utkämpade en intressant strid, ur hvilken de förstnämnda afgingo med segern. Längre fram på förmiddagen skedde, under tillopp af ofantliga människomassor, den internationella amatörtäflingen om Europamästerskapet för 1905, en täflan, som drog ut till sena eftermiddagen och följdes med spändt intresse af de till många tusen uppgående åskådarskarorna. Där blefvo finnarne Wathén och Wicander de segrande. Dagen afslöts med en ståtlig simuppvisning i Centralbadets stora simhall, hvarvid särskildt de utländska gästerna gåfvo starka uttryck åt sin beundran såväl åt prestationerna som åt lokaler och arrangemang.

Söndagen var Stora Värtans is en af platserna för täflingarna, nämligen för skridsko- och isjaktseglingen, som gick af stapeln därute med mycken glans och schwung. Mot slutet mojnade dock vinden bort, så att en del af täflingarna måste uppskjutas till en annan dag, då gud Äolus blir gunstigare. På Nybroviken fortsattes och afslöts täflingen om Europamästerskapet, hvarvid återigen finnarne afgingo med segern. Konståkningen i Idrottsparken blef en af dagens intressantaste täflingsmoment, och man fick där se prof på konståkning af svenskar, engelsmän, tyskar, ungrare, österrikare o. s. v. Damernas täfling blef en sannskyldig ögonfägnad och ådagalade, att skridskosporten i form af konståkning alldeles särskildt lämpar sig som damernas sport.

Automobiltäflingen Stockholm—Uppsala försiggick med större snabbhet än man beräknat, enär ingen snö fanns på vägarna, som gjorde färden till den kraftpröfning för automobilerna,

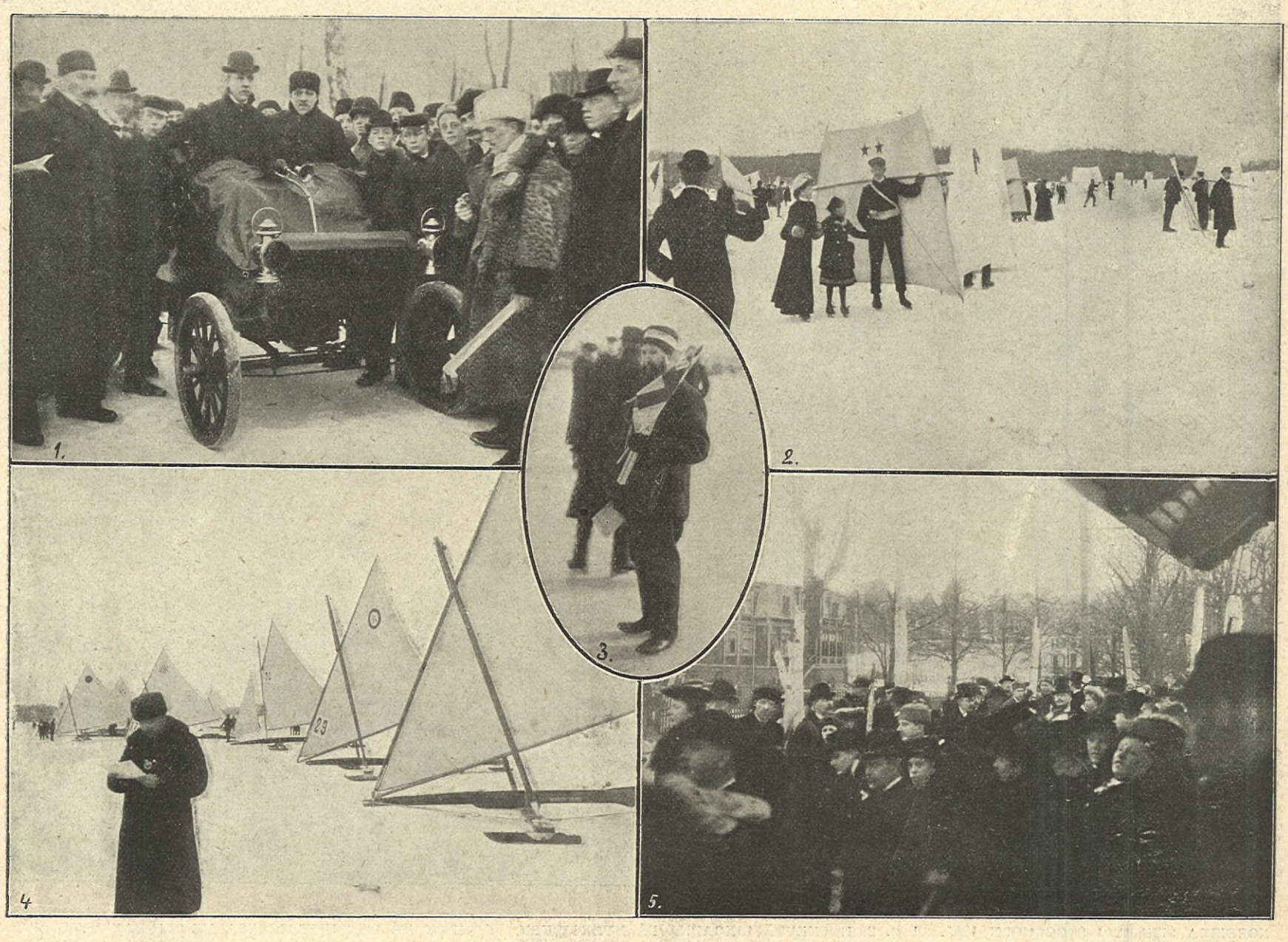

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. 1. AUTOMOBILTÄFLINGEN. START FRÅN IDROTTSPARKEN. TILL HÖGER I FÖRGRUNDEN GREFVE CL. VON ROSEN. 2. SKRIDSKOSEGLINGEN PÅ STORA VÄRTAN. 3. EN FLAGGFÖRSÄLJARE. 4. START TILL ISJAKTSEGLINGEN PÅ STORA VÄRTAN. 5. HEMFÄRD FRÅN ISSEGLINGARNA. KÖBILDNING VID DJURSHOLMSTÅGEN. BLOMBERG FOTO.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

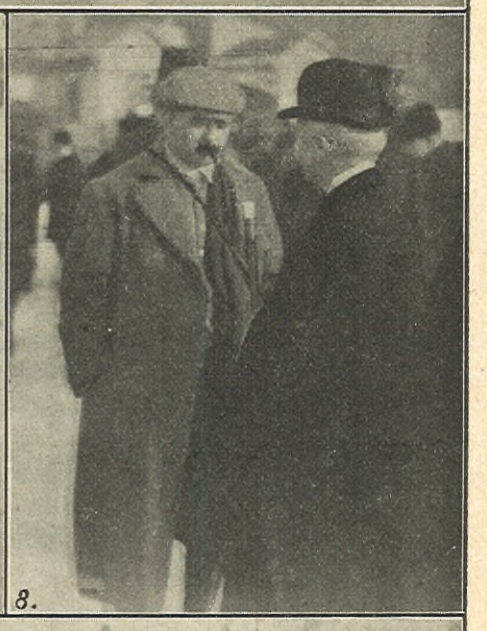
8.

9.

10.

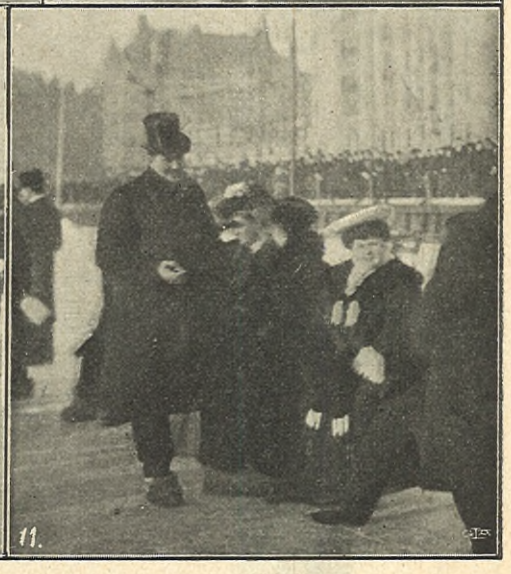
11.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. 1 O. 2. HOCKEYTÄFLINGARNA PÅ NYBROVIKEN, STRIDEN MELLAN UPPSALIENSARNE OCH KARLBERGARNE. 3. START TILL HASTIGHETSÅKNING. 4. KRONPRINSEN ANLÄNDER TILL SKRIDSKOTÄFLINGARNA Å NYBROVIKEN. 5. WATHÉN, HELSINGFORS, 1 PRIS I HASTIGHETSÅKNING. 6. YLANDER, HELSINFORS, OCH BIRGER CARLSSON, STOCKHOLM, 2 PRIS I HASTIGHETSÅKNING. 7. WICANDER, HELSINGFORS, 1 PRIS I HASTIGHETSÅKNING. 8. ENGELSKA TECKNARE OCH KORRESPONDENTER. 9—11. NÅGRA KÄNDA STOCKHOLMARE. A. BLOMBERG FOTO.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. 1. SKRIDSKOBANAN I IDROTTSPARKEN. 2. MAX BOHATSCH, WIEN, 2 PRIS; PER THORÉN, STOCKHOLM. 3 PRIS; ULRIK SALCHOW, STOCKHOLM, 1 PRIS I KONSTÅKNING. 3. MISS HARRISON OCH MR ADAMS, ETT PAR AF DE FÖRNÄMSTA ENGELSKA KONSTÅKARNE. 4. SYSKONEN LINDAHL FRÅN ÖREBRO, HVILKAS KONSTÅKNING INFÖR KONUNGEN PÅ SÖNDAGEN VÄCKTE UTOMORDENTLIGT BIFALL. 5. M. GORDAN, BERLIN. 5 PRIS I KONSTÅKNING, SAMT SVENSKA PARÅKARNE HR ANDERBERG OCH FRKN TIDLUND. 6 O. 8 PRINS CARL OCH PRINSESSAN INGEBORG BEVISTA DISTANSRIDTEN UPPSALA—STOCKHOLM. 7. FÖRSTE PRISTAGAREN I DISTANSRIDTEN KAPTEN MALMBERG INKOMMER TILL MÅLET. A. BLOMBERG FOTO.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. 1—3. SIMUPPVISNINGARNA I CENTRALBADET. 4. AUTOMOBILTÄFLINGEN STOCKHOLM—UPPSALA—STOCKHOLM. START FRÅN IDROTTSPARKEN KL. 6 PÅ MORGONEN. 5. KRONPRINSEN UTDELAR PRISEN I SKRIDSKOÅKNING PÅ BANKETTEN Å GRAND HOTEL. 6. FÄKTTÄFLINGARNA I LAWNTENNISPAVILJONGEN. VÄNSTERHANDSFÄKTNING. 7. VÄLKOMSTBANKETTEN Å GRAND HOTEL. 8. ÖFVERSTE BALCK TALAR FÖR DE UTLÄNDSKA GÄSTERNA. TECKNINGAR FÖR IDUN AF HJ. ENEROTH.

som man afsett. Kvällen afslöts med en praktfull illuminationsfest på Nybrovikens skridskobana.

Måndagens program hade som hufvudnummer distansridten Uppsala—Stockholm med Stallmästargården som mål, dit de täflande inkommo vid 11-tiden på förmiddagen, alla vid god kondition. På middagen försiggick i Idrottsparken en internationell täflan i konståkning och paråkning m. m., hvilken med fog kan räknas till spelens mest minnesvärda och intressanta uppvisningar, ehuru vädret kunnat vara mera nordiskt vinterkallt. På aftonen kommo fäkttäflingar, illuminationsfest i Idrottsparken och den ståtliga mottagningsbanketten på Grand Hotell med prisutdelning för skridskotäflingarna. Det väsentligaste af hvad vi här i största korthet referera, återfinna våra läsare framställdt i intressanta teckningar och fotografier i veckans nummer. Till de följande dagarnes "nordiska spel" och afslutningsfesterna återkomma vi inästa nummer.

*

I sammanhang med alla dessa idrottsmoment ha vi äfven afbildat tre små skulpturala konstverk, hvilka utgöra några af de främsta prisen i skidlöpning och skridskoåkning vid Nordiska spelen. Det är tre statyetter i brons, modellerade af den talangfulla skulptrisen fröken Gerda Sprinchorn och framställande en skidlöpare samt en figur- och en längdåkare.

D:R VILH. KIENZL'S »EVANGELIEMANNEN» Å K. TEATERN: 1. KOMPOSITÖREN D:R VILH. KIENZL. 2. FOLKSCEN I SLUTET AF 1:STA AKTEN. 3. EVANGELIEMANNEN MATHIAS (HR MALM) SJUNGER MED BARNEN I 2:DRA AKTEN. 4. SLUTSCENEN MELLAN BRÖDERNA MATTHIAS (HR MALM) OCH JOHANNES (HR OSCAR). FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG

UR DAGSKRÖNIKAN.

TVÅ NYA COROT-TAFLOR befinna sig f. n. på Nationalmuseum, där de äro utställda i italienska salen. Taflorna ägas af en af våra unga målare, som köpt desamma i Paris. De voro då betäckta af mångårigt damm och smuts, och det var först efter den grundliga rengöring de undergått, som man kunde konstatera, att de buro Corots signatur och karaktär.

Det är två landskap af mjukt poetiskt lynne, och vi ha med kamerans tillhjälp sökt ge våra läsare en föreställning om dem å annat ställe i detta nummer.

JOHAN JOHANSSON i Noraskog, den kände politikern och riksgäldsfullmäktigen, afled för några dagar sedan i hufvudstaden, träffad af ett slaganfall

Den nu bortgångne odalmannen har inristat sitt namn i vår politiska historia med djup skrift, ehuru han ej tillhörde våra allra främste politici. Han var en afgjord frihandlare och han kastade sig med sin öfvertygelses hela kraft in i striden mot protektionismen, genom hvars seger han fråntogs såväl sina utskottsuppdrag som sin befattning som riksgäldsfullmäktig, hvilket allt han dock senare återfick.

Den ur bondehem utgångne mannen hyste en brinnande kärlek till studier och böcker, och denna hans kunskapstörst gjorde honom till en lärd och en bibliofil. Bland hans utgifna skrifter märkas hans Historik om bergverkens skogar, Försvar och grundskatter (1884), Historik om grundskatterna (1880), hufvudarbetet Noraskog, en ytterst värdefull samling anteckningar och bidrag till Örebro läns historia och topografi, utkommen i tre delar åren 1875—84, vidare Noraskogs arkiv, Rekognitions- och grufskogarna, Tackjärnstiondens eftergifvande m. fl. Slutligen har han nedlagt ett värdefullt arbete på ett stort register-verk öfver den svenska riksdagens protokoll och dess bihang allt ifrån 1890.

Johansson var född i Ringshyttan i Nora bergslag den 1 november 1840. Oaktadt hans låg åt studiebanan, nödgades han vid femton års ålder afbryta sin skolgång och öfvertog redan vid aderton år

JOHAN JOHANSSON I NORASKOG

sin faders hemman. På 1870-talet utbytte han detta mot hemmanet Bergsäng och arrenderade senare en lägenhet vid namn Noraskog. I hemorten drog han tidigt uppmärksamheten till sig, var allt ifrån 1869 ledamot af Örebro läns landsting och från 1870 af riksdagens andra kammare för Nora domsaga.

Han sörjes närmast af efterlefvande maka.

JUSTITIERÅDET KNUT OLIVECRONA. †. Med förre justitierådet S. R. D. K. Olivecronas nu timade frånfälle har en sann humanitetens kämpe gått urtiden. Han kämpade för dödsstraffets afskaffande, för humanitet i rättvisan, i straffet och i behandlingen af de dömda, till hvilken kategori de än må höra. För sina idéers utveckling ägde han en glänsande juridisk författarbegåfning och därjämte en grundlig kännedom af utländska lagstiftningsförhållanden och rättsinstitut.

JUSTITIERÅDET KNUT OLIVECRONA.

Olivecrona var född den 7 oktober 1817 och blef efter fullbordade juridiska studier och någon tids praktisk tjänstgöring år 1852 utnämnd till professor i allmän lagfarenhet och romersk rätt i Uppsala, en befattning, som han innehade till 1868, då han kallades till ledamot af högsta domstolen, i hvilken egenskap han kvarstod under 21 år. Han var två gånger gift, först med Maria Schenson, död 1854, andra gången med Rosalie Roos, död 1898, och sörjes närmast af två gifta döttrar och en son, häradshöfdingen i Uppsala läns mellersta domsaga Axel Olivecrona.

FOSTERLÄNDSKA FESTER. Örebro lokaldamkommitté af Röda korset har å Örebro teater anordnat en serie fosterländska fester, som afhöllos sistlidne lördag, söndag och måndag och afsågo dels att väcka intresset och sprida kännedom om Röda korsets höga syfte, dels ock att anskaffa medel till kommitténs arbete i mänsklighetens och barmhärtighetens tjänst.

Vi meddela i dagsnumret en bild från de anslående festerna, återgifvande en tablå, benämnd "Röda korset i fält".

KVINNLIGA KONTORISTFÖRENINGEN i Göteborg har i dagarna flyttat in i sina nya trefliga lokaler, vid hvilket tillfälle hölls en anslående fest, som bevistades af ungefär 150 medlemmar, öfvervägande damer.

Denna nya samlingshärd för det merkantila kvinnliga Göteborg, som är belägen uti f. d. I. W. Wilsonska huset i hörnet af Östra och Norra Hamngatorna, finner våra läsare afbildad i ett par interiörer i dagsnumret.

"RÖDA KORSET I FÄLT." TABLÅ FRÅN FOSTERLÄNDSKA FESTEN PÅ ÖREBRO TEATER. A. BARR FOTO.

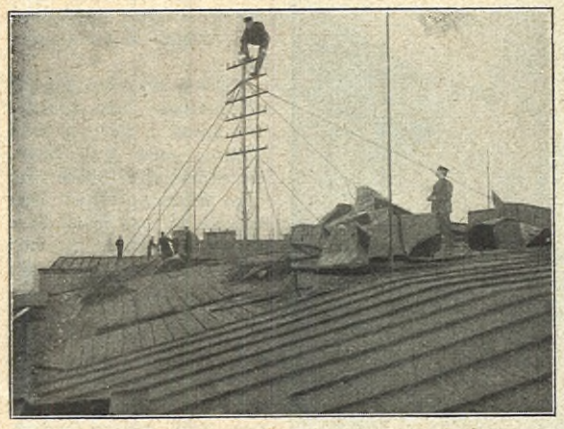

DET SÖNDERBLÅSTA TAKET PÅ KUNGL. SLOTTET I KRISTIANIA.

DET KUNGLIGA SLOTTET I KRISTIANIA var under de senaste svåra stormdagarna utsatt för en cyklon. En yta af cirka 400 kvadratmeter af taktäckningen lyftes af stormen och skulle utan tvifvel kastats öfver på den andra sidan af slottet — mot Karl Johans statyn — såvida ej ett stativ af telefontrådar stått i dess väg. Nedstörtade murstenar krossade en del af trappuppgångens stora fönster, och mycken annan förödelse åstadkoms därjämte.

Den bild af det ramponerade slottet, som här meddelas, ger läsaren en öfverblick af cyklonens framfart.

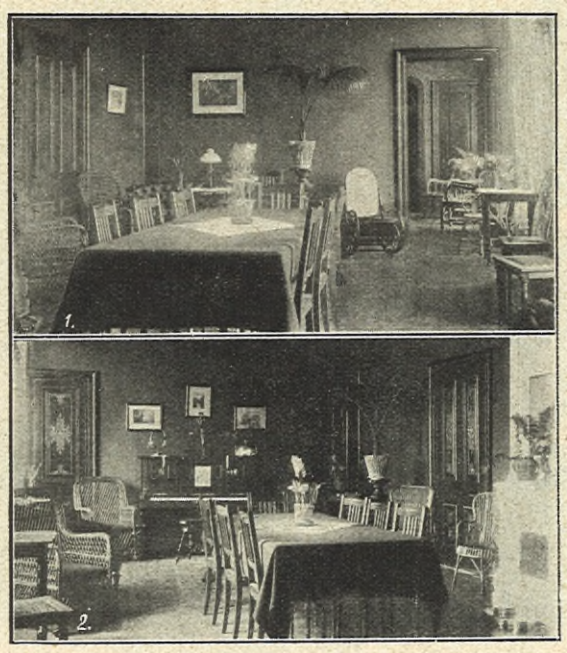

KVINNLIGA KONTORISTFÖRENINGENS I GÖTEBORG NYINVIGDA LOKAL.

FRÅN PRINS GUSTAF ADOLFS RESA I EGYPTEN ha vi mottagit en fotografisk bild af själfva ankomsten, som här meddelas. Främst å landgången synes prinsen, då han debarkerar i Alexandria, dit anländ från Neapel med nordtyska Lloyds ångare "Hohenzollern". Efter prins Gustaf Adolf följa kammarherre baron Rålamb, fru Ewa Silfverhjelm, af hvilken H. K. H. såsom välkomsthälsning mottagit den violbukett, han bär i handen. I bakgrunden synes kapten Sverre, den andra af prinsens uppvaktande kavaljerer. För att mottaga H. K. H. hade infunnit sig svensk-norske generalkonsuln i Egypten Belinfante Östberg samt representanter för khediven och regeringen, äfvenså de i Alexandria bosatta skandinaverna.

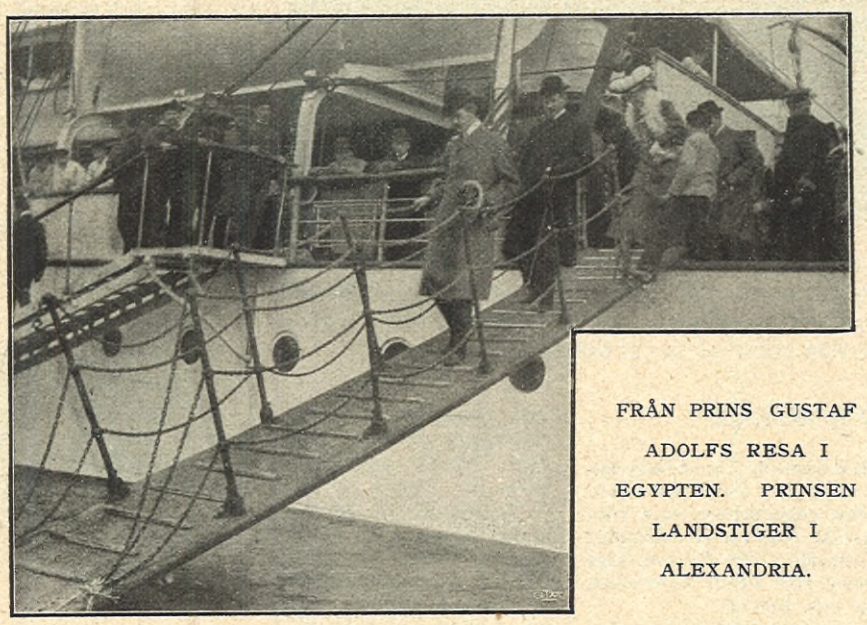

FRÅN PRINS GUSTAF ADOLFS RESA I EGYPTEN. PRINSEN LANDSTIGER I ALEXANDRIA.

TVÅ JUBILERANDE NORSKA KONSTNÄRER.

UNIONSPOLITIKEN kommer för närvarande åtskillig oreda och bitterhet åstad mellan oss och vårt käcka broderfolk i fjällens och fjordarnes vackra rike. Men vi må lifligt hoppas, att all denna hätskhet ej blir annat än en rörelse på ytan. Den får icke döda samhörighetskänslan i våra hjärtan, ej rifva upp broarna, som frändskapen i kultur och det ömsesidiga intresset för våra andliga kraftspänningar slagit oss emellan och på hvilka vi alltid — huru de statliga förhållandena än kunna komma att omvandlas — böra mötas i en ideel union.

När därför genom det politiska larmet underrättelsen når oss, att två af Norges märkesmän på den bildande konstens område i dessa dagar firat åldersjubiléer i Kristiania, är det oss en tillfredsställelse att meddela de båda konstnärernas porträtt och till desamma foga några erkännande ord om deras lifsverk.

Den nu 78-årige målaren *Knut Bergslien* kunde den 15 i föregående månad fira sitt 60-årsjubileum som konstnär. Född i Voss, kom Bergslien vid 18 års ålder till Bergen för att bli soldat vid därvarande garnison. Genom några officerares hjälp erhöll han ställföreträdare, så att han blef satt i tillfälle att arbeta på sin konstnärliga utbildning. Efter studier i hemlandet reste han 1849 till Antverpen, där han gick på akademien, for därifrån till Paris, sedan via Antverpen åter till Norge. Efter ett par års uppehåll i Bergen, hvarest han var lärare i teckning, slog han sig ned som porträttmålare i Kristiania och fick snart fullt upp med beställningar.

Men så greps han ånyo af vandringslust, och 1856 for han till Düsseldorf, den tidens Mekka för alla nordiska konstnärer, och stannade där i 13 år, eller till 1869. Då återvände han på allvar till fäderneslandet, en mogen artist, och öppnade den målarskola, i hvilken han under ett par och trettio år undervisat flertalet af den modärna norska konstens mästare vid deras första steg på konstnärsbanan. Bland hans elever må nämnas Karl Uchermann, Ludvig Skramstad, Gerhard Munthe, Eilif Petersen, Carl Nilsen, Eyolf Soot, A. Bloch, Halfdan Ström, Edvard Munch, Gustav Wentzel m. fl.

Många af den norska hufvudstadens politici, vetenskapsidkare och ämbetsmän hafva förevigats af Knut Bergsliens pensel, och på Kristiania slott har han en väldig duk, framställande Oskar den andres och drottning Sofias kröning.

På sin jubileumsdag var den populäre målaren medelpunkten i en kordial fest, som Konstföreningen höll för sin vördade doyen och hvarvid han blef föremål för de mest hjärtliga hyllningar.

Bildhuggaren *Carl Ludvig Jacobsen*, som för ej längesedan fyllde 70 år, är född i Moss af en snickarfamilj. I unga år kom han till Danmark för att pröfva lyckan och började som lärling hos en snickare Barth i Odense. Men då såväl snickarmästaren som andra personer blefvo uppmärksamgjorda på ynglingens konstnärsanlag, slutade det med, att unge Jacobsen utbytte hyfvelbänken mot konstakademiens lärosalar. Efter att ha eröfrat akademiens mindre silfvermedalj, fick han plats på Bissens atelier och mottog där impulser, som blefvo afgörande för hans konstnärspersonlighet.

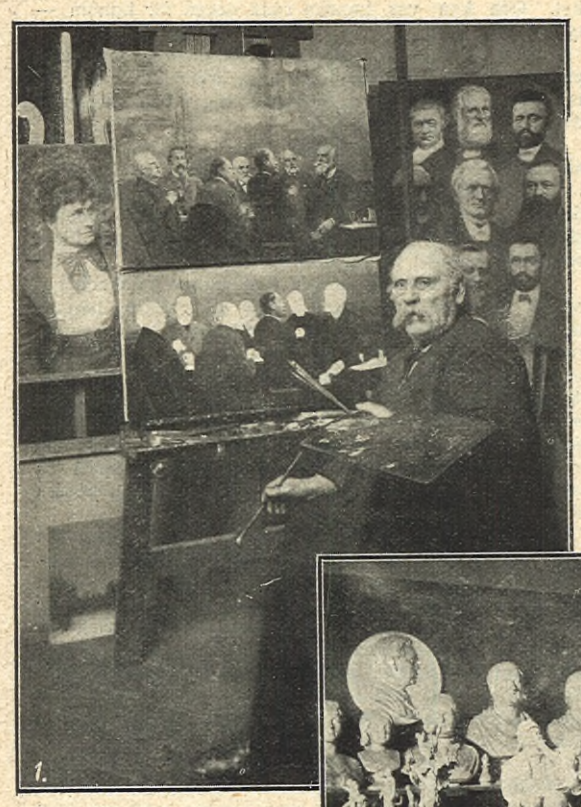

1.

2.

TVÄNNE JUBILERANDE NORSKA KONSTNÄRER.
1. KNUT BERGSLIEN.
2. E. L. JACOBSEN.
N. SKARPMOEN FOTO.

År 1866 utställde Jacobsen för första gången i Norge. Det var den vackra statyn Andromeda, som Carl XV köpte och som nu befinner sig i Kristiania slotts trappuppgång. Genom ett stipendium sattes konstnären i tillfälle att någon tid vistas i Rom, men 1871 kom han hem på allvar och har sedan dess varit bosatt i Norge.

Det senaste verket af hans hand är Lindemanmonumentet, som f. n. håller på att gjutas i brons.

Jacobsen är en äkta konstnärsindividualitet, som alltid varit trogen sina ungdomsideal. Enkelhet och klarhet är det centrala i hans konst. Gåtor och djupsinne ligga honom fjärran. Konsten, menar han, är till för alla och måste därför kunna uppfattas af alla.

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGSBYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOPSAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

OCH JAG blef nöjd själf öfver mina blommor, ty där låg han och såg riktigt snäll ut — inte så förfärligt svår att se på heller, som när han lefde. — Och så hade han ej en enda grön kvist — inte en! Bara en krans af pappersblommor på locket.

— Tycker frun att det ä' bra? frågade gubben med en afvaktande min, som om han väntade att jag skulle fråga, huru mycket svepningen kostade.

— Joo då — sade jag lågt, och nu ska' mor sätta buketten i handen på honom.

Jag gick så fort jag kunde — och är belåten åt att de föra bort honom, ty det är likväl någonting tryckande och hemskt att hafva en död i gården — om man också ej kan märka någonting ovanligt hos de efterlefvande.

Att vi redan nu blifvit bjudna att vara med om den stora begrafningsfesten, är Olle i sin tur belåten öfver, ty då hinner han ordna för sig, så att han den dagen ovillkorligen måste upp efter linjen. Det är ej vackert af Olle detta. Men han har en riktig förskräckelse för allt hvad folkfester heter, vare sig nu anledningen är sorg eller glädje. Sådana gånger tycker han, att jag kan föreställa herrskapet ensam. Jag tycker verkligen också att det är nog så nöjsamt, och jag känner mig hemmastadd med bönder och bondgummor — till en viss grad.

1:sta sept.

Jag tror ej att jag vill vara med på något sådant här begrafningskalas mer i år. Det är så att det stockar sig i halsen på mig.

Tidigt på förmiddagen samlades gästerna — ett femtiotal minst — borta i begrafningsgården. — De sutto till en början med allvarliga ansikten, högtidliga och stela längs väggarna — utom de ogifta, som höllo till på gårdsplanen och med detsamma försökte sig på fingerkrok.

Men sedan det var undangjordt med kaffe och kasken och en påtår ofvanpå den, blef det som om en hand slätat ut de i beklagande veck rynkade ansiktena. Och öfver lag begynnte samspråket taga fart, om grisar och barn, de nypålagda kalfvarna och höstsådden. Så hörde jag någon hviska: — Nu komm' dom me like! —

Med liket?

Jag tror, att jag ryckte till och mådde illa, när jag i detsamma genom fönstret såg bärarne i långsamt tåg komma vägen fram ifrån kyrkogården. Midt på gårdsplanen hade en svartmålad lår ställts fram — och alla reste sig för att se ut.

När pastorns samtidigt visade sig, blef det kaffe en gång till och rågade brickor med hvetebröd och smörbakelser, anisbröd och kakor af alla slag. Och man *måste* äta och dricka. Ty värdinnan här var byns kalaslagerska och van vid att det hon lagade hade god åtgång.

Af pastorskan fick jag då veta, att till bruket här hörde denna häpnadsväckande hemfärd med den döde, sedan han i flere dygn stått i likkällaren. Det sker kanske för att han på något sätt skall få vara med om sitt eget begrafningskalas — eller ock för att det skall vara högtidligare med processionen till kyrkan. I alla fall blef jag alldeles förfärad, när jag nu såg, huru de ställde kistan där ute i det klara solskenet. Locket togs utaf, och alla gästerna med Linds i spetsen gingo fram till den och blefvo stående där, tills klockorna började ringa — somliga i samspråk, andra tysta och noga beskådande svepningen. Ändtligen voro alla ceremonier öfver och festmåltiden tog vid.

Nu var det som om hvarje prägel af sorgefest hade rätt att utplånas. Och gubbarne började tvärt med supen. Det var någon, som tyckte, att det hade blifvit kallt på kyrkogården, hvilket togs som anledning. Och sedan var det i full gång. Och värdinnan trugade och fyllde det stora utslagsbordet med rågade skålar och fat. Det var saftsoppa och köttbullar, pepparrotskött och kräm. Och emellan rätterna tömdes kannor och grönbukiga flaskor med svagdricka och brännvin.

Aldrig har jag sett folk med en sådan omättlig aptit — och så hejdlöst hängifvande sig åt njutningen.

Men sedan ändtligen måltiden var förbi och började verka på sinnena — var det också svårt nog att i alla dessa skrattande, puffande, litet hetsiga människor känna igen de säfliga norrbottningar, som hemma i hvardagslaget gingo omkring med bundna rörelser och bunden tunga.

Tjo, ingen ledsen här! skreko pojkarne och togo kvinnorna om lifvet. Det hade blifvit afton och de ordnade sig till ras och lek — och druckna mäns kraftprof.

Så begrafver man sina döda här!...

Men jag är säker på att de hafva roligt — åtminstone de, som äro vana.

*

Köp Venersborgs BALSKOR!

Bästa svenska fabrikat.
Lättal Elegantal Hållbara!
Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af
Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.
Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

XII.

6:te dec. 1893.

Det är länge nu, sedan jag öppnade min lilla bok — som förresten börjar på att se rätt innehållsrik ut, om man skall bedöma den efter antalet fullskrifna sidor...

Men det har ju ingenting händt — rakt ingenting, som har gått utanför det jämnstrukna hvardagslifvets råmärken. De sista månaderna hafva endast bestått af nätter, då man hufvudsakligen sofvit, och dagar, utfyllda af det igångsatta arbetsmaskineriets enformiga rundtom, rundtom. Det enda, som för mig har blifvit någonting förut opröfvadt, är min verksamhet som lärarinna för nybörjare.

Två af småflickorna ha börjat läsa. Och undervisningen begynte allra först med att deras mamma fick sätta sig ned och studera tillämpning af ljudmetoden. Det gick också — och nu äro vi öfver det värsta, och både Maj och Greta anse sig snart som stort folk med abcbok och griffeltafla som emblemer. Men detta har ej varit annat än en kugge till i maskineriet. Och på ett lugnt sätt, som när sanden förrinner i timglaset, har tiden gått, utan att jag tänkt på ens, att vi snart hafva jul igen.

Men nu — i dag har någonting händt — något anmärkningsvärdt, enastående, som gör att dagen får betydelse i järnvägsbyggnadens historia.

I dag har rälsläggningen från södra och norra delen af vår norrlandsstambana mötts vid Kolerträsk. Och de sista skenlängderna hafva högtidligen sammanlänkats af generaldirektören egenhändigt, af två landshöfdingar, af öfveringeniören och alla de andra ingeniörerna, som varit med om arbetena här; ty det skulle vara riktigt festligt. Hvilket det också var.

Nu är den delen af dagen slut, då äfven fruar och döttrar fingo vara med. Den senare delen med festmiddagarne i Boden hör endast herrarne till. Och medan jag sitter här ensam vid aftonlampan och lyssnar till de jämna andetagen inifrån barnkammarens små sängar, är det roligt att omigen tänka på resan dit ned till den lilla nya banvaktsstugan vid Koler och hvad där hände. Det mest ovanliga var kanske att sitta och färdas häruppe i en riktig järnvägsvagn. Och vi voro också uppspelta och pratsamma allesammans, som hade vi varit en flock barnungar ute på äfventyr.

Vårt lokomotiv var flaggprydt, och hvart vi färdades fram, hurrades det från baracker och stugor, och där andra barnungar skockat sig på källartak och uppe på virkeshögar med mössor och halsdukar svängande i luften.

Nästan på samma gång som vi kommo fram till sista rälsparet häruppifrån, ångade tåget från den stora vida världen fram på motsatta sidan — med alla de höga herrarne.

Dynamitskott smällde. hurrarop från två rälsläggarelag ljödo. Och den betydelsefulla sammanspikningen ägde rum... Sedan hölls tal och bålarne inne i vaktstugan tömdes.

Men att dessutom tala med hvarandra hann man ej mycket med, ty de båda, som sammankopplade tågen skulle på bestämd tid föra större delen af sällskapet upp till middagen i Boden. I alla fall var det roligt att ändtligen få sammanträffa med alla dessa ingeniörsfamiljer, som hittills afståndet hållit en skild ifrån — och särskildt roligt i dag — då allesammans sågo så glada ut.

Den lilla runda fröken Lang — syster till en af afdelningsingeniörerna — var också med, klädd i en halflång päls, som jag ej kunde få ögonen ifrån. Den hade skinnet ut och liknade till färg och allt den väl beredda huden af en röd och hvitrosig kalf, hvilket det likväl ej behöfver vara. I alla fall passade den så bra till denna fest ute i vildmarken, där snön lagt sitt hvita täcke öfver skog och myr och den ensamma rökpelaren från en enda liten grå gård steg upp mot skyn.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs.! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs.!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

Och den passade äfven ihop med sin originella ägarinna — en kvinna, som säkerligen måtte vara både modigare och lifaktigare än de flesta af oss. Det skulle vara intressant att få se henne i hennes dagliga lif här uppe. — Hittills har jag endast hört talas om henne, och jag har ibland tänkt, att det kanske vore nog så bra för järnvägsarbetarne, om ingeniörernas fruntimmer i allmänhet toge sig så an dem, som hon lär göra det.

Hon bor ensam med sin bror, där han har sin afdelning, och där har hon efter genomgången fältskärskurs ordnat en riktig sjukstuga för folket. Hon sköter ensam de sjuke och hjälper med oförskräckt mod vid olycksfall. Dessutom har hon låtit inrätta badrum, där hon försöker väcka smak för renlighet hos dessa svartmuskiga rallare med lager af månaders ingrodda smuts.

Det tycker jag är storartadt! Och när jag nu tänker på den lilla lifliga kvinnan i sitt röd- och hvitrosiga kalfskinn, är det med varmaste sympati. — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Just nu rinner det mig i minnet några ord af det korta tal generaldirektören höll, sedan han med sina hammarslag fullbordat sammanspikningen:

— Sista länken i det stålband, som sammanbinder öfre Norrland med det öfriga Sverige och kontinenten, är nu fullbordad. Måtte detta för Norrland så betydelsefulla arbete vara utfördt i en för hela fosterlandet lycklig stund! — — —

Det var ljudlöst tyst rundt omkring i det ögonblicket och jag såg tårar i många mäns och kvinnors ögon. Själf kände jag den där stockningen i halsen, som kommer af tillbakaträngd rörelse, och jag hade mest lust att springa min väg och få gråta i fred. Hvarför kunde jag ej alls begripa...

Men nu känner jag nästan detsamma igen, och nu är det som om — med minnet af de där orden — äfven ett begrepp skulle klarna inom mig om innersta orsaken till min rörelse.

Det är vemod, riktigt bittert vemod jag känner inför den dörr, som i dag slagits upp på vid gafvel för det slumrande tysta landet här.

Kulturens välsignelse! Det är ju meningen.

Jag måste ynka alla dem, som nu skola begynna vägen fram till den — ty den är så tröstlöst lång. Allesammans skola de först falla till jorden, — dess offerväsen — falla i många led. Ty de äro ju sådana barn och tänka, att alla de yttre åthäfvorna äro hufvudsaken — olaterna inberäknade. Och jag har aldrig någonstädes sett människor så lyckliga, som dem vi ibland träffat på längst bort i obygden, där vi varit de första inkräktarne.

Det är vi järnvägsfolk, som komma med kulturens välsignelse i följe!

Aldrig förrän nu har jag tänkt härpå — på detta sätt... Och jag känner mig nästan yr och olycklig. Det här mellantillståndet mellan verklig kunskap och naturbarnets okunnighet är verkligen förtvifladt. Men hvarför behöfver det vara så? Kanske felet ändå ligger hos den mäktiga kulturen själf — som ännu ej lärt rätta sättet att meddela sin välsignelse. I alla fall vet jag endast, att den så ofta uteblir — att den gör så många olyckliga under sitt långa dröjsmål. Och jag tycker nu, att den största möjliga lycka efter hvars och ens eget lyckokraf är den mest eftersträfvansvärda af alla välsignelser. — — —

Men det lönar just, att jag sitter här och försöker reda ut slikt! Släck din lampa i stället, Sara lilla — och gå och lägg dig! Dröm se'n om alla de flammande tjärtunnor och bloss, hvarmed Olle låtit eklärera sin nu fullfärdiga bro, då festtåget gick öfver — så kan du anse dina lyckokraf tillfredsställda för närmaste tolf timmar. — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

15:de Febr. 1894.

Hastigt blef julresan hem till de gamle bestämd den här gången. Men nu, när vi äro här tillbaks igen, är jag glad åt, att den blef utaf och att vi kunde stanna där så länge, som vi gjort.

Ty lilla mor där hemma har varit klen de sista åren. Och nu var hon som ett vissnande löf, så liten och skrumpnad, så gammal och trött. Och så hjärtinnerligt glad åt oss allesammans — barnen mest.

Hvad det nu är länge se'n vi först foro därifrån! Ut till det allra första hemmet mellan de två sjöarne.

När vi foro förbi den välkända hvita gården, vinkade vi; och fastän det hängde främmande människors gardiner för fönstren och andra blommor än dem vi bruka odla stodo där i täta rader, med en ny prägel öfver det hela, kände vi, att vi ännu hade del i den på ett hemlighetsfullt sätt, som ord ej kunna omtala.

På den lilla anhalten stod det en obekant flicka med den röda signalflaggan hoprullad i handen.

Förr skötte granngårdens vackra dotter Serafia ibland denna syssla. Tro, hvar hon nu finnes? Om den vilde pianostämmaren kanske hittade vägen till deras gamla orgel — och sitter där än med Serafia kanske? — — —

Det är lustigt att sitta och tänka tillbaks på allt detta förgångna. Och det är underligt, huru den ena bilden länkar sig samman med den andra af alla dessa otaliga, som under åren kommit inom vår synkrets. Det är egentligen som att utan uppehåll bläddra i en oändligt stor bilderbok — det här färdemanslifvet vårt.

Snart tror jag mig ej om att kunna återkomma till den bofasta människans tillvaro med bestämda, rotfasta vanor. I alla fall skulle det blifva krångligt till en början. — Ledsamt också kanske att låta den brokiga bilderbokens blad med ens falla tillsammans. —

Men vi tänka likväl på det emellanåt nu, sedan vi kommit hem från den här julresan... Få se om det blir till mer än tankar bara. — — —

28:de Mars.

På andra sidan bron, en half mil uppåt linjen, ligger arbetarbaracken med meterhög snö omkring väggarna. Endast framför de lågt sittande fönstren och dörren är den bortskottad. Ty snön är ett godt skydd mot blåsten, som vill tränga sig in mellan de ojämna timmerhvarfven. Den är en riktigt god värmeapparat och kostar ingenting. Men det vill nog icke desto mindre hålla sig kyligt därinne, så att ofta nog tröjorna, som om kvällen hängas upp på väggen bredvid sängplatserna, om mornarna sitta fastfrusna och måste försiktigt skäras loss med knif. Ty, när arbetarne komma hem till aftonvard, brassa de på i järnspisen, tills de gå i säng. Och de varma ångorna från deras tinande kläder, blandade med imman från den kokande vattenkitteln, stannar som svettlik fukt på väggar och tak och fryser under vatten till is.

Ehuru denna vinter ej på långt när är eller varit så hård som den föregående, hafva de likväl rätt svårt att reda sig här i baracken, ty de behöfva ej längre hafva fullt hus. Och det goda utrymmet gör att det kännes kallt.

Efter sammanspikningen före jul har arbetsstyrkan blifvit betydligt minskad, då nu endast en del mindre arbeten utföras, tills grusningen och alla kompletteringsarbeten till våren taga sin början. Det är mer än sjutton man, som nu dela barackens två rum jämte hustrun till en af dem och hennes syster. Dessa båda stå för kokningen och tvätten, och Lina — den ogifta — håller dessutom målron och kurtisen vid makt. Det vill säga — hon representerar hemtrefnaden och förnöjelsen i baracken till den ytterliga grad, att hon äfven är det ständiga trätofröet.

När karlarne vid middags- och kvällsrast gå fram efter den upptrampade banan mot den gemensamma bostaden där borta i skogen — med skog bakom och skog på alla sidor, utan en enda granne inom halfmilen — kommer oftast samtalet som genom en tillfällighet att till slut röra sig om flickan där.

Det är ej alltid vänliga ord, som fällas då, åtminstone är det alltid någon, som har tillhands rätt mustiga uttryck om henne. Det är den, som sist varit ute för hennes snabba tunga och kraftiga, röda knytnäfve. Men det finns andra, som sedan dess haft henne i knä och fått en kyss, innan dagsverket begynte. Och de mena, att bättre jänta än Lina aldrig bott i barack.

På så sätt kommer grälet i gång. Oftast tystnar det af sig själf — eller uppslukas i det stora gemensamma intresset vid matskrinet och sopptallriken — eller blossar upp i nytt ordbyte vid kortspelet. Men då rör det sig om annat...

För ett par veckor se'n taltes det mer än vanligt hetsigt om Lina, när karlarne en dag gingo hem till middagsrast.

Det hade kommit en ny till baracken där, en riktig kvinnotjusare, som en tid varit förman för ett annat lag, men som nu gick som simpel arbetare, väntande på tillökning af manskapet. Och denne var det, som den här gången gaf anledning till det allt häftigare meningsutbytet.

På morgonen, när de alla gingo ut, hade han tagit Lina om lifvet och sagt, så att alla hörde det: — Nu, min sötnos, ska' vi bli herrskapet i kåken. Det var ej värre det, än hvad många af dem sagt. Men en af pojkarne, som stod närmast, gällde för att vara Linas fästman på allvar sedan någon tid. Och han var det, som hade litet svårt att tåla nykomlingens tilltagsenhet. Och han var kanske rädd också för honom — ty han var känd.

Det gick ej som vanligt den här gången att få slut på grälet, tills middagsmaten togs fram. Och det bådade föga att kvinnorna blandade sig i och skreko åt dem att hålla munnen.

Franzon — det var den nye — tycktes finna ett särskildt nöje i att reta upp den andre, som var en i vanliga fall tystlåten karl — fastän med hett blod. Slutligen, när det var dags att återvända till arbetet, skyndade han sig ut före de andra och genskött Lina, som kom in med en börda ved.

I dörren slog han armen om hennes hals och gaf henne en smällande kyss. Men det skulle han ha låtit bli! Ty den andre var i detsamma efter honom, ryckte till sig ett järnspett, som stod utanför dörren, och skrek, svängande det öfver hufvudet: — Nu ska' du få för kyssa, din kjolhans! — När Franzon i nästa ögonblick vände sig om för att värja sig, träffade honom spettet tvärs öfver ansiktet. Och han stöp som död baklänges i snön. Det hade alltsammans skett så hastigt, att ingen af de andra karlarne hann hindra eller ens säga ett ord.

Men gärningsmannen fingo de tag i och förde honom med sig bunden på samma lasttralla, hvarpå de forslade den slagne kamraten hit ned till byn. Det var ett dystert tåg, som den dagen skred fram efter vägen här — ned mot sjukhuset och länsmansgården. Och det var ej godt att säga, hvem som var mest ynkansvärd, han som låg där nästan sönderkrossad och sanslös eller den andre, som, ledd af kamraterna, så godt som utan medvetande gick bredvid — med ögon, virriga af ånger och fasa öfver hvad han gjort. — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Räddad till lifvet, ligger nu Franzon här på järnvägssjukhuset, och doktorn tror, att han möjligen skall få honom rätt bra återställd till det yttre. Huruvida han skall återfå förmågan att äta och tala på vanligt sätt är däremot ganska svårt att afgöra än så länge, ty hela munhålan ända nedåt halsen var söndertrasad af det förfärliga spettet; och doktorn säger, att det är en af de svåraste skador han haft hand om här uppe.

29:de April.

I dag har Franzon varit hos Olle för att taga ut sitt betyg. — Han har fått nog af järnvägslifvet. Det var första gången han var ute så långt, sedan han som frisk lämnade sjukhuset. Och jag må verkligen säga, att det är en duktig doktor vi ha, som har kunnat lappa ihop den karlen så som han gjort. Endast ett par ärr vid munnen visa ännu, hvar slaget tog, och han talar och är fullt färdig utom att alla framtänderna äro borta. —

— Det kan just vara detsamma också — sade han, om det inte vore så krångligt att tugga — för se kvinnfolk ska' jag låta vara nu på en tid. Och dom ser väl mest på skönheten. —.

Han tycktes vara nästan förgrymmad på Lina där i baracken... Ty han hade haft god tid att fundera öfver det som händt och hade kommit till den slutsatsen, att det var hennes fel alltsammans.

— Det ä' ständigt jäntornas fel — när någon olycka händer — sade han. — Man ä' väl inte mer än karl! Men den, som nästan slagit ihjäl honom, tyckte han synd om. Och komme han åt, skulle han taga reda på honom för att säga honom, att han var en riktigt styf pojke, och att de skulle vara vänner.

— Fastän inte vill jag förneka, att han slogs lite oförsiktigt — slöt han och stoppade på sig det påskrifna betyget med försök till en salongmässig afskedsbugning för Olle och mig samtidigt.

5:te Juni.

I förrgår voro vi för andra gången med om en festlig tillställning nere i Koler-vaktstugan. Men den här gången var det utan alla ceremonier — en riktig ungkarlsfest. Ja, på så sätt förstås, att det var ett par ogifta ingeniörer, som voro värdar.

De hade bott så länge nu, hänvisade till hvarandras sällskap där borta i sin vaktstuga, och af de lokala förhållandena varit nödda och tvungna att neka sig extra utgifter, att de nu helt plötsligen kände det som ett behof att få bjuda alla sina kamrater med fruar och döttrar på ett bättre kalas.

Och det var det också. Vi voro inte alls i någon obygd den dagen, fastän Kolerträsk skvalpade sitt öde vatten mot stränder med vildmarkslif — alldeles som förr.

Det var rent af förbluffande, huru stort de slogo på. En riktigt extra fin middag med många rätter — och viner i en lång rad! Och aldrig tror jag, att jag någonsin förr varit med om en dylik bättre festmåltid, där på samma gång det goda humöret och riktigt oförfalskad glädje så enhälligt rådt.

Hvem har ej hört talas om de vanliga stora bjudningarne i allmän stil? Är det någon kanske, som ej då på samma gång hört den stående kritiken: — Ett ypperligt bord! men Gud så tråkigt! —

Tror någon, att en enda af oss hade annat än roligt? Åh nej — och roligt från början till slut... Nu fick jag äfven göra bekantskap med de flesta af dem, som vi helt flyktigt träffade sist här vid den högtidliga sammanspikningen. Och det var ett nöje att endast höra på alla deras olika upplefvelser under denna sista byggnadsperiod.

Det är verkligen ej stora fordringar på bekvämlighet och lyx vi få ha, vi järnvägsfolk — hurudana vanor vi än haft under tidigare år. Men vi tycks allesammans hafva det spänstiga sinne, som behöfs för att det skall gå som en lek. — Åtminstone är det ingen, som gör onödiga svårigheter.

Jag tycker nu förresten, att jag och Olle haft det riktigt storartadt hittills, sedan jag hört, huru en del andra få ställa för sig. Och jag skulle ej alls ha lust att byta med Sterns t. ex., som måste bo på skilda håll, utom om sommaren, sedan barnen blifvit så stora, att de måste gå i skola. Ingeniören själf har nu under denna sista vinter bott ensam i en backstuga ett par mil söder om denna vid Koler, utan annan betjäning än nivellörshandtlangaren. Och först nu — en af de sista dagarne — har familjen kommit upp.

Men som de äro rätt många, räcker inte den lilla stugan till. Då blef det att hysa in resten — det var en af de unga döttrarna — i de båda uthusen, som för framtiden äro afsedda till ladugård och svinhus. Och där bo de nu och hafva gjort trefligt åt sig, med tapeter klistrade på väggarna, med gardiner för fönstren och japanska solfjädrar och annat dekorativt i hörnen. Men de äro lika glada för det — och söta äro de också. — —

Sedan vi druckit kaffe med likörer, frågade ingeniör Holm — det var en af värdarne — om någon hade lust att gå och se på, huru de skaffade sig brunn där i Koler.

Och nu fick jag se någonting, som jag många gånger förut hört talas om, men aldrig sett, huru det gått till... Under många dagar hade de arbetat här för att få rätt på en användbar vattenåder till vaktstugans brunn, men utan att lyckas. Då hade just denna dag en brunnsgräfvare härifrån trakten kommit och erbjudit sig skaffa vatten åt dem på en halftimme — med slagruta.

De båda ingeniörerna skrattade misstroget, men läto honom försöka. Och nu arbetade han där i en grop med rikligt tillströmmande källkallt vatten...

— Vill någon af herrskapet försöka själf att gå med slagruta? frågade gubben i gropen.

— Joo, vi ville flere stycken. —

Det var verkligen märkvärdigt!

Med en liten videgren i två förgreningar, som man höll en i hvar hand, så att den pekade uppåt, gick man fram öfver marken. På en gång började grenen vrida sig nedåt. Greppet om förgreningarna var stadigt, men den vred sig ändå... rörde sig som ett lefvande väsen mellan ens händer! Då gick man öfver mark, där vatten fanns rikligt och nära till hands. Och där skall brunn gräfvas. Hvilket de här som bäst höllo på med.

Olle och de flesta af ingeniörerna skrattade förstås och sade, att slagruta var detsamma som skrock. Men jag kände, huru grenen bände och vred, och jag tror, att det är mening i det — om det också ej är så säkert, att brunnsgubben letat ut sammanhanget eller hade något visdomsord, när han förklarande afgjorde spörsmålet.

— Se, det är för att frun ä' magnetisk, som det visar så bra för henne. — — —

Sedan gick aftonen så där märkvärdigt hastigt som alltid under glad stämning; och när slutligen afskedsstunden kom, klättrade våra värdar uppför stegen till uthustaket och sjöngo där vemodiga sånger för att riktigt få ropa ut sin sorg öfver vår affärd.

Men det hade blifvit sent, och våra hästar väntade frustande.

Hästarne... det var två lokomotiv, ett för gästerna, som skulle söderut, och ett för de norrut farande.

Och där körde vi nu hem midt i natten med så god fart som det var rådligt på ofärdig bana.

Jag begriper ej riktigt nu efteråt, huru vi fingo rum alla på den trånga kolboxen och den lilla yta ståplats, som det finnes i ett dylikt ekipage. Men både förare och eldare stodo till hälften utanför. Och så stannade vi ju litet emellanåt och lämnade utaf en del af sällskapet.

En lustig färd var det i alla fall — och underbart härligt var det att på detta sätt ila fram genom skog och berg, öfver myr och svedjeland, rätt igenom den sjungande, doftande vårnatten.

Det var det bästa af hela festen! — —

(Slut i nästa n:r.)

Glöm ej

Jubileumsfondens sparbössor!

MARIE EKEBLAD.

ÅTER SÄGES en svensk sångerska hafva gjort sig synnerligen bemärkt i ett af kontinentens musikcentra. Hennes namn läses under bilden härofvan. Emellertid synes ovisshet råda, huruvida Marie Ekeblad verkligen är af svensk börd eller ej. Själf lär hon i Tyskland utgifva sig vara svenska, men från annat håll har sagts, att hon är född tyska och som ung flicka inflyttade med sin mor till Sverige, där hon antog namnet Ekeblad. Efter åtskilliga års vistelse härstädes begaf hon sig emellertid åter till Tyskland och studerade där sångkonsten samt har nu, efter att hafva uppträdt på några mindre scener, genom sitt af den strängaste kritik lofordade såväl dramatiska som musikaliska utförande å Hofoperan i Berlin af så vidt skilda partier som Mignons och Elsas, vunnit flerårigt engagement vid sistnämnda scen.

TEATER OCH MUSIK.

"EVANGELIEMANNEN".

Opera i 3 akter af *Vilhelm Kienzl.*

Kungl. teatern är åter färdig med en nyhet och denna gång med en, som, om än ämnet för densamma är sorgligt, dock genom ädel form och melodiös behandling torde hafva åtskilligt större förutsättningar att vinna anklang hos den musikälskande publiken än teaterns nästföregående nyhet, hvars monotona sentimentalitet ingalunda var ägnad att framkalla något djupare intresse.

Första föreställningen ägde rum i måndags inför en i det närmaste fulltalig och att döma efter bifallet in tresserad publik, bland hvilken märktes konungen samt prins Carl och prinsessan Ingeborg med uppvaktande.

Innan vi öfvergå till redogörelsen för premiärens förlopp, vilja vi nämna några ord om kompositören och innehållet af textboken, som han själf skrifvit på grundvalen af en verklig tilldragelse. Kienzl föddes i Öfre Österrike år 1857. Han bedref samtidigt musikaliska och universitetsstudier i Graz, Prag och Leipzig, i hvilken sistnämnda stad han blef fil. doktor. Sin konstnärsbana började han i München 1880, hvarifrån han de följande åren gjorde konsertresor genom Tyskland, Österrike och Rumänien. Från och med år 1883 innehade han åtskilliga kapellmästarbefattningar, bl. a. vid Stadtteatern i Hamburg och Hofteatern i München. Numera lefver d:r K. i Graz, uteslutande sysselsatt med komposition och musikskrifställeri. Utom en hel del kammarmusik och körverk har han komponerat fyra operor, af hvilka "Evangeliemannen" är den, som vunnit den största framgången. Den säges hafva gifvits på mer än 150 scener och hör flerstädes till den stående repertoaren.

Operan, som af sin upphofsman kallas musikaliskt skådespel i 2 akter, är hos oss delad i 3 akter. Innehållet är i korthet följande. Martha, systerdotter till justitiearien i klostret S:t Othmar, älskas af de båda bröderna Matthias och Johannes. Hon föredrar den yngre Mathias och afvisar den skurkaktige och efterhängsne Johannes. Denne tar nu i sin vrede häröfver en fruktansvärd hämnd, i det han anlägger mordbrand i klostret och angifver brodern för illdådet. Mathias dömes också till 20 års straffarbete. Han utstår sitt straff och väl utkommen från fängelset ställer han stegen åt hembygden och får då veta, att Martha i förtviflan öfver hans öde sökt och funnit döden i Donaus böljor. Han "tog nu Guds heliga bok i sin hand och fann tröst i hans ords förkunnande han blef en evangelieman". Som sådan kommer han — 30 år hafva nu förflutit — till Wien och föres där af ödet till sin broder Johannes, hvilken, plågad af samvetskval ligger sjuk och vårdas af Magdalena, Marthas ungdomsvänninna. Sedan Johannes biktat sig för den i början obekante gråhårsmannen, igenkänna bröderna hvarandra, och efter en kort inte strid förlåter Mathias sin skuld: belastade broder och denne där i hans armar, medan barnen utanför uppstämma den sång, evangeliemannen lärt dem: "Saliga äro de, som lida förföljelse för rättvisans skull, ty himmelriket hörer dem till!"

Hvad den musikaliska delen beträffar, så visar sig tonsättaren genomgående som en mindre vanlig talang. Någon starkare personlighet, någon ursprunglighet ser man väl ej så mycket af. Men under alla de erinringar man får om såväl äldre tysk operamusik som om särskildt Wagner — d:r Kienzl har ju i sina skrifter framträdt som en ifrig förkämpe för Bayreuth-mästaren — finner man dock alltigenom träffande uttryck för det dramatiska, liksom ock de lyriska ställena vittna om djup känsla och förråda ett melodiskt skönhetssinne af mindre vanligt slag. Instrumenteringen är välljudande och skickligt gjord. Ledmotiv äro nog använda, men ej i någon större utsträckning. Förspelet till första akten börjar i orkestern med en vacker koral, hvilken bakom ridån upptages af kören i klostret, nu diskret beledsagad af ett vackert harpackompanjemang, hvarmed orgeln slutligen förenar sig.

första akten har kompositören inlagt några muntra folkscener, som äro af god verkan. Det mest anslående numret i denna akt är den utomordentligt fina duetten mellan Mathias och Martha, på ett ställe öfvergående till trio genom Johannes' hätska afsidesrepliker. Andra akten med scenen mellan evangeliemannen och barnen är gripande i all sin enkla klarhet. Måhända verkar den första gången något för uttänjd genom återupprepningarna af de upphöjda evangelieorden ur Bergspredikan.

Förspelet till denna akt och Magdalenas stämningsfulla sång i början af densamma förtjäna ock särskildt att framhållas; den senare sjöngs med varm och klangfull stämma af fru *Claussen* och applåderades för öppen ridå. I slutakten finner tonsättaren karaktäristiska uttryck för den skiftande scenen emellan bröderna. Om ock svaga punkter mycket väl kunna uppletas i denna opera, så har den dock så många förtjänster, särskildt genom den inre samhörigheten emellan textinnehållet och den omklädande musiken, att dess upptagande å k. teaterns spellista är fullt berättigadt. Vi äro ock förvissade om, att den kommer att eröfra publiken, ju mer den blir känd, helst som utförandet så godt som genomgående är förträffligt. Främst står hr *Malm*, hvars framställning af evangeliemannen är något af det bästa och vackraste, som hr M. åstadkommit såväl vokalt som dramatiskt. Han blef ock särskildt föremål för publikens lifliga bifall. Men ej heller hr *Oscár* torde hafva i alla afseenden lyckats så bra i någon föregående roll som nu i Johannes'. Han fick ock med rätta sin anpart af bifallet. Martha, som endast förekommer i första akten, återgafs troskyldigt af frkn *Hesse*, hvars stämma och naturell dock väl snarare lämpa sig för subrettfacket. Den inneboende varma känslan saknades här. Emellertid störde hon ingalunda ensemblen, utan var rätt godt på sin plats. Fru *Claussen* var en präktig Magdalena, och några småroller utfylldes af hrr *Söderman* och *Bröderman*, *Ericson* och *Sandström* samt fröken *Hulting* och fru *Sjöman*. iscensättningen var i allmänhet god och det hela leddes I musikaliskt hänseende förträffligt af förste hofkapellmästaren *Nordqvist*. Öfversättningen är gjord af hr *Emil Grandinson*.

F. Hbg.

FRU ELISABETH HJORTBERG, den kända skådespelerskan, hvars friska komik och behagliga sångröst på sin tid ställde henne i förgrunden bland våra operettartister, meddelar, enligt annons i dagens nummer, undervisning i plastik, i konsten att gå väl, föra sig, niga etc. Fru Hjortberg har utmärkta referenser från fröken Signe Hebbe, och hon borde få godt om elever. Nutidens människor, ej minst damerna, ha åtskilligt att lära i fråga om vårdad gång och harmoniska rörelser.

BIBELUPPLAGAN.

Till prenumeranterna å *Iduns bibelupplaga* följer med detta nummer det vackra bibelverkets tredje ark, upptagande slutet af Matthei evangeliums 6:te kapitel, 7—9 kapp. samt början af det 10:de. Utom synnerligen vackra begynnelsebokstäfver vid hvarje kapitels början innehåller detta 8-sidiga ark tvänne helsidesillustrationer af svenska konstnärer, nämligen "Jesus frestas af djäfvulen" af *Edvard Brambeck* och "Fader vår, som är i himmelen," af prof. *Gustaf Cederström*, äfvensom en mindre illustration "Jesus renar en spetälsk" af finske konstnären *V. Blomstedt*.

Detta bibelverk lofvar att varda ett af de vackraste, som utkommit på svenskt språk, och vi kunna ej annat än varmt anbefalla det åt Iduns ärade abonnenter.

Red. af Idun.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af **Hafregryn & Korngryn** erhålla **Hafregrynskvarnen "Sveas"** i London med **Guldmedalj** belönade tillverkningar, förpackade i säckar eller kartonger om 1/1 & 1/2 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halfkilopaketer rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lättkokthet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien. **Hafregrynskvarnen SVEA,**
Ragnar L. Jeansson, KALMAR.

Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo:
Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Fårkött 62, Torsk 40, Mjölk 87, Korngryn 116, Hafregryn 153.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmodersskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 12—18 FEBR. 1905.

Söndag: Klar buljong med vindböjtlar; fiskstufning i snäckor; fricandeau på kalf med legymer; äppelsnö med biscuits.

Måndag: Köttbullar med pressad potatis; sagosoppa med skorpor.

Tisdag Morotspuré med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis.

Onsdag: Lambringa med curry och ris; äppelkompott med grädde.

Torsdag: Grönkål med fläsk; gräddväfflor med sylt.

Fredag: Korfkaka med skiradt smör och lingon; rabarbersoppa med biscuits och stötta skorpor.

Lördag: Afredd lammbuljong med grönsaker; smörgåspudding.

RECEPT:

Fiskstufning i snäckor (f. 6 pers.) 3/4 kg. gädda, 1 msk. salt, 1 tsk. ättika, lit. vatten, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl 2 dcl. tunn grädde, 2 dcl. fiskspad, salt, hvitpeppar, saften af 1/2 citron, 2 äggulor, 2 msk. stötta skorpor, (1 msk. rifven ost).

Till snäckorna: 1 msk. smör (20 gr.)

Beredning: Gäddan rensas, fjällas ej, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den ingnides med saltet och ättikan och kokas sakta i 1 lit. vatten. När den är kokt, upptages den genast ur spadet, som tillvaratages. Skinnet afdrages, alla ben borttagas och fiskköttet skäres i fina tärningar. Smör och mjöl sammanfräsas och påspädes med grädden samt fiskspadet och såsen får koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna och citronsaften och afredes med äggulorna. Fiskköttet nedröres försiktigt i såsen och massan lägges i smorda snäckor, samt öfverströs med de stötta skorporna och om så önskas med den rifna osten.

Snäckorna sättas in i ugn i god ugnsvärme och tages ut, när stufningen fått en vacker gulbrun färg. Den serveras genast.

Fricandeau på kalf (f. 6 pers.) 1,2 kg. benfritt innanlår af kalf, 2 hg. späck, 2 msk. smör (40 gr.), 1 liten msk. groft hackad portug. lök, 2 morötter, 2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 liter efterbuljong.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 dcl. tjock grädde, salt, hvitpeppar, 1 tsk. citronsaft.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatteu, bultas lätt med fuktig klubba och späckas i täta jämna rader zig-zag med hälften af späcket skuret i fina strimlor. En stekgryta upphettas långsamt, smöret brynes däri och köttet ilägges samt brynes väl på alla sidor. Köttet upptages och resten af späcket, skuret i skifvor lägges på botten af grytan, köttet nedlägges tillika med löken, de skrapade och i tjocka skifvor skurna morötterna samt kryddorna. Hälften af buljongen påspädes och får koka in under noggrann tillsyn. När spadet på botten blir tjockt, tillsättes den öfriga buljongen och köttet får sakta steka med tätt slutet lock omkr. 1 1/2 tim. Steken vändes ett par gånger under stekningen.

Köttjusen silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräsas, köttjusen tillsättes litet i sänder och såsen får koka under rörning tio min. Grädden ihälles och såsen får ett uppkok samt afsmakas med kryddorna och citronsaften.

Äppelsnö (f. 6 pers.). 5 stora äpplen, 5 ägghvitor, 5 msk. socker, saften af 1/2 citron.

Beredning: Äpplena skiljas och torkas, de stekas därefter sakta i ugnen och passeras. Ägghvitorna vispas helt litet. De passerade äpplena tillsättas under rörning i ägghvitan, jämte sockret och citronsaften.

Blandningen röres under 1 tim. tid med ojämn fart. När krämen höjt sig till hvitt skum är den färdig. Den upplägges på geléskål och serveras med bakelser eller biscuits.

Lammbringa med curry och ris (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. fårbringa, 2 lit. vatten, 1 1/2 msk. salt, 1 liten knippa persilja.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, 1/2 lit. köttspad, curry efter smak, 1 msk. vatten.

Ris: 2 dcl. risgryn, 2 lit. vatten, 1 msk. salt, 1/2 tsk. curry.

Beredning: Bringan knäckes och tvättas med en duk doppad i hett vatten, den påsättes i kokande vatten, skummas och saltas. Köttet får därefter sakta koka, tills det är mört eller omkr. 2 tim. Det tages upp och skäres i lagom stora bitar, hvilka täckas öfver för att hållas varma. Spadet silas och skummas. smör och mjöl sammanfräsas, spadet tillsättes, litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min, hvarefter den afsmakas med curry, utrördt i 1 msk. vatten.

Risgrynen sköljas i hett vatten, påsättas i kokande, saltadt vatten och få koka mjuka, då de upphällas på durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insättas därefter genast i varm ugn, och omröras, ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdunstat. Riset upplägges i en krans på serveringsfatet och beströs med litet torr curry. Köttet ordnas midt på fatet och såsen hälles öfver.

Grönkål (f. 6 pers.). 2—3 grönkålshufvud, 2 lit. vatten, 2 msk. salt, 2 msk. mjöl, 2 msk. smör (40 gr.), 2 1/2 lit. buljong, hvitpeppar, salt, socker.

Beredning: Kålen (som bör vara frusen) lägges i vatten, så att isen dragas ut. Den repas därefter, sköljes väl samt lägges i kokande saltadt vatten och får koka 1/2 tim. Kålen lägges upp på sikt, så att vattnet får väl afrinna, hvarefter den hackes med mjölet tills den blir mycket fin. Smöret smältes i en kastrull, kålen ilägges och fräses under flitig rörning i 5 min. Den kokande buljongen tillsättes, litet i sänder och soppan får koka 1/2 tim. hvarefter den afsmakas med kryddorna. Soppan serveras med frikadeller af ox- eller kalfkött eller ock med fläskkorf.

Biscuits med stötta skorpor (40 st.). 50 gr. stötta skorpor, 100 gr. sötmandel, 6 bittermandlar, 120 gr. strösocker, 3 ägghvitor.

Beredning: Skorporna stötas fint samt siktas. Mandeln skållas, torkas i ugnen och drifves genom mandelkvarn samt stötes med sockret och skorpmjölet i stenmortel till en fin massa. Ägghvitorna slås till hårdt skum och nedröras med gaffel i mandelmassan. Denna tryckes genom sprits och formas till äss eller små kakor på väl rengjorda och smorda plåtar.

Lagermans
BAKPULVER
"Tomten"
är erkändt
bästa
jäsningsmedlet
vid all slags finbakning.

Ingen jäsning före gräddningen i ugnen behöfs vid användande af Lagermans Bakpulver "TOMTEN".

De gräddas i svag ugnsvärme, tills de blifva halftorra.

Serveras till vin- eller saftsoppor.

Smörgåspudding (f. 6 pers.). 7 tvåöres mandelbröd, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 1 ägg, 3 kkp. god mjölk, 3 kkp. äppelmos.

Till äggstanningen: 3 ägg, 2 dcl. tunn grädde, 2 dcl. mjölk, salt, socker.

Till formen: 1/2 msk. smör, (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandelbröden klyfvas och på ena sidan bredes smör. Ägget vispas med mjölken och häri blötas bröden väl, men få ej falla sönder. En pajform smörjes med smör och beströs med stötta skorpor. Formen beklädes på botten och kanterna med smörgåsar (med smörsidan upp), — därpå lägges ett hvarf äppelmos, så åter smörgåsar, därefter resten af äppelmoset och sist resten af smörgåsarna. Äggen och mjölken sammanvispas och äggstanningen afsmakas med litet salt och socker samt hälles öfver puddingen. Denna insättes i ordinär ugnsvärme att grädda, tills den fått en vacker gulbrun färg.

Puddingen serveras, afsvalnad, med vispad grädde.

Indiska Utställningen,
Regeringsgatan 28 B,
Rekommenderar sitt
Lyxté à 10 kr. kilo.
Gangaté à 6 „ „

LEDIGA PLATSER

Föreståndarinna
sökes för ett barnhem, omkr. 2 mil fr. Stockholm. Ansökningar insändas före d. 1 mars till fru Anna Edberg, Bellmansgatan 24, 3 tr. Mottagning Tisd. och Fred. 1—3 e. m.

Plats å Häradsskrifvarekontor i residensstad blir ledig den 1 nästa maj för en frisk och stark bättre flicka med vacker och ledig handstil och som räknar fort och säkert samt kan förete goda betyg från förr innehafd plats å kontor. Lön första året kontant 350 kronor samt fritt vivre och husrum i min familj. Svar till "Embetsman" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Karlskrona högre läroverk för flickor.

Med anledning af paralellklassers inrättande komma till nästa hösttermin tre lärarinnor att antagas.

1) Med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i svenska och kristendom.
2) Med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i historia, geografi och matematik.
3) Med undervisningsskyldighet i förberedande afdelningen.

För de två första fordras afgångsbetyg från Högre lärarinneseminarium. Lön 1,200 kr. och bidrag till pensionsafgift.

För den tredje fordras afgångsbetyg från högre flickskola och småskoleseminarium. Lön 800 kr. och bidrag till pensionsafgift.

Ansökningshandlingar, åtföljda af läkarebetyg, torde insändas före den 1 mars till föreståndarinnan.

Styrelsen.

En bildad dam af god familj, hälst fransyska, eller fullt hemmastadd i franska språkets talande, önskas nu genast för att handleda två barn på 5 och 7 år. Svar med ref. och löneanspråk under adress Fru Nathalia Ahlström, St. Kyrkog. 19, Lund.

Länssjuksköterskетjänsten
i Hemse, Gotland är till ansökning ledig. Lön 600 kr. årligen samt allt fritt under tjänstgöringsdagar. Fordringar: Genomgången fullständig sjuksköterskekurs o. vana vid epidemisjukvård. Ansökning, åtföljd af meriförteckning, fräjd- och läkarebetyg insändes före den 28 Febr. till **Provinsialläkaren Osk. Johanson Hemse.**

En fransyska önskas nu genast i ett bildadt hem för att lära franska språket åt äldre personer. Svar till "Fransyska" Iduns exp.

Barnjungfru,
något äldre, van vid skötandet af spädbarn erhåller plats 1 maj på fördelaktiga vilkor vid "Herregård", Askersund p. r.

Å landtegendom i Östergötland kan en frisk, kraftig hushållerska, kunnig i allt hvad till ett välordnadt hushåll hör, få plats från och med den 1 nästkommande april. Svar med uppgift om ålder, hälsa mellan 30—40 år, och löneanspråk jämte rekommendationer torde insändas till "Noggrann", Norrköping p. r.

För en duglig och anspråkslös flicka som är villig deltaga i de inom en bättre familj förekommande göromål, finnes plats den 1 mars. Goda referenser erfordras. Svar till "R. K.", Wårgårda p. r.

Vid bruk invid stad i Skåne finnes i april plats ledig hos ett ungt par för en glad och vänlig, bildad flicka, kunnig i alla till ett hushåll hörande göromål såsom kokning, bakning, sömnad o. d. samt villig att vid behof bistå med skötandet af ett spädt barn. Svar med uppgift å ålder, löneanspråk och rekommendationer torde med bifogande af fotografi insändas till "J. P.", Iduns exp. f. v. b. innan febr. månads utgång.

För min 1 års gosse söker jag till den 1 mars en pålitlig, ordentlig och barnkär sköterska, som helst är kunnig i linnesömnad. Sökanden bör vara fullkomligt frisk, ej närsynt. Svar med rekommendationer, fotografi och löneanspråk under adress Fru Emma Maresch, Trelleborg.

För en snäll, ordningsvan, barnkär, helst något musikkunnig flicka, ej öfver 24 år, ur godt föräldrahem, fullt kunnig i enkel matlagning, bakning o dagl. hemsysslor, som vill egna moderlig vård åt 2:ne barn om 11 och 7 år, finns husföreståndarinneplats genast ledig hos tjänsteman i Sthlm. Lön 250 kr. Jungfru finns. Svar med nytt fotografi och tillförlitl. ref. till "Hemtrefnad", Iduns exp.

Arbetsv., pålitlig flicka, något kunnig i matl., som med husmoders hjälp vill förrätta sysslorna — utom skurning — i 2 pers. stadshushåll på landet nära Upsala, får genast plats mot fritt vivre och fri resa om skyndsam anmälan sker åtföljd af fotografi o. rek. under adress "Stilla hem", Ransta p. r.

Föreståndarskebefattningen vid Visby Hospital
är ledig. Till Direktionen ställda ansökningar, åtföljda af tjänstgöringssamt präst- och läkarebetyg, torde före den 15 mars insändas till Hospitalets läkare, hvilken meddelar upplysningar angående de med platsen förenade af löningsförmånerna.

Ungkarlshushållerska, ej öfver 30 år. med bildning och ett godt sätt, skicklig i matlagning samt förmåga och vilja att kunna göra ett hem trefligt, finner god plats. Ansökan med betygsafskrifter eller referenser samt fotografi, som återsändes, emotses under chiffre "Ingeniör", Sundbyberg p. r. Svar utan fotografi beaktas ej.

I följd af nuvarande innehafvarinnans öfvergång till annan sysselsättning är föreståndarinneplatsen vid Elementarläroverket för flickor i Borås ledig från och med nästa höstermins början. Sökande till befattningen, som bör hafva genomgått högre lärarinneseminarium och kunna förete vitsord om godkänd undervisning vid högre flickskola, skall vara kompetent att undervisa i kristendom och matematik såsom hufvudämnen. Årliga lönen är 1,500 kr., som efter 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring hvardera gången höjes med 250 kr., samt dessutom fri bostad eller 300 kr hyresersättning. Ansökan, ställd till läroverkets styrelse och åtföljd af behöriga handlingar, insändes senast den 15 nästk mars till Doktor August Charlès, adr. Borås, som ock besvarar skriftliga förfrågningar.

Borås den 1 februari 1905.

Skolstyrelsen.

För lärarinnor, värdinnor, husmödrabiträden och barnfröknar finnas genast goda platser att söka å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm. Etabl. 1887.

Bättre flicka, som på egen hand kan förestå sömnad af damblusar, får strax god plats. Stor vana och skicklighet fordras. Svar till "Strax 05", Sv. Telegramb. Annonsafdeln., Helsingborg.

Plats fin. för Kontors- o. Handelsbitr. Flicka gå frun tillh.; äfven en musikal. samt Hushållerska Lästmakaregatan 30, Stockholm. J. Larson & C:o.

Sjuksköterskeplats
å ett mindre lasarett är ledig 1 inst. april. Svar till »S. S.», Iduns exp.

Sjuksköterska. Vid Storfors Bruk i Vermland antages en sjuksköterska. Sökande torde insända betyg och uppgift om lönepretentioner till Storfors Bruks Aktiebolag, Storfors, före den 15 februari 1905.

För en ung, anspråkslös och barnkär flicka finnes plats att sköta 4 barn i ålder 11—6 år. Fotografi, rekommendationer och uppgift om löneanspråk sändes till "E. S.", Jerntorget p. r., Göteborg.

Energisk lärarinna, kunnig i vanliga skolämnen, språk, musik o. handarb., sökes tillfölje af sjukdomsfall för 4 flickor (10, 11, 13, 14 år). Betygsafskr., fot. o. lönepret. torde sändas till "Anspråkslös 25", Iduns exp. f. v. b.

Vid Skara högre skola för kvinnlig ungdom äro följande tjänster lediga till ansökning hos skolans styrelse före den 1 nästa mars, nämligen:

1:o) en tjänst i engelska och franska språken. Kompetens för undervisning på skolans högsta stadium. Årlig lön 1,150 kronor, efter fem års tjänstgöring 1,250, efter tio års 1,350. Pensionsafgift erlägges af skolan. Vid sjukdom lämnas bidrag till vikariens aflöning.

2:o) en tjänst med undervisning i huslig ekonomi. Löneförmåner: fri bostad med vedbrand, fria måltider i skolköket under pågående terminer, en kontant årlig lön af 600 kr. samt utsikt till löneförhöjning.

Båda tjänsterna äro att tillträda vid nästa höstermins början.

Skara den 31 januari 1905.

A. J. Särnblad,
ordf. i skolans styrelse.

En huslig, enkel, gladlynt och barnkär flicka, helst musikalisk, kunnig i sömnad, som är villig taga hand om 3 barn, det yngsta 4 år, får plats i godt hem. Svar till "Ordning", Iduns exp.

En bildad, anspråkslös, duglig (helst musikalisk) flicka, kunnig i matlagning, slakt och bakning m. m. och som med ordning och sparsamhet kan sköta ett landthushåll, erhåller plats nästa 24 april hos barnlös enkling på mindre egendom i närheten af Upsala om svar med betyg, löneanspråk och fotografi sändes till "Emil", Upsala p. r.

PLATSSÖKANDE

En 18 års flicka söker plats att i ett bättre hem gå frun tillhanda. Svar märkt "Elsa", Moheda p. r., mottagas tacksamt.

Ung, förlofvad flicka önskar plats i ett bildadt, musikaliskt hem för att mot fritt vivre deltaga i hushållsgöromål och f. ö. vara husmoder till hjälp och sällskap. Svar till "L. Å.", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Bildad, anspråkslös flicka önskar komma i präst- eller herregård för att mot fritt vivre deltaga i hvarjehanda göromål. Att blifva ansedd som medlem af familjen önskas. Svar till "Hilda", Iduns exp.

I präst- eller landtbrukaretamilj önskar ung, anspråkslös bättre flicka plats att deltaga i inomhus förefallande göromål samt som hjälp vid barnens läxläsning. Svar till "18 år", Upsala p. r.

Sjuksköterska
med goda betyg o. flerårig väl vitsordad tjänstgöring önskar privatvård. (Van vid nervsjuka.) Svar till "Prästdotter", Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka önskar mot fritt vivre plats som sällskap och gå frun tillhanda Svar till "19 år" Iduns exp.

Massös, som för närvarande vistas i Frankrike önskar sysselsättning till sommaren vid badort el. familj. Svar till "T. 1905" under adress: S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Såsom hjälp o. sällskap till äldre dam, helst å landet, önskar 35 års bildad flicka plats nu 1 April. På lön fästes mindre afseende, däremot godt bemötande o. bli ansedd som familjemedlem. Svar till "Karaktär" Askersund p. r.

Bildad barnavårdarinna, som genomgått kurs vid barnhem, söker plats i god familj att sköta spädt barn. Svar emotses af "Barnvän", Djursholm p. r.

En ung, gladlynt flicka önskar plats i bättre familj. Är villig att deltaga i alla inomhus föref. sysslor. På lön fästes ej något afseende, endast på ett godt och vänligt bemötande Svar emottages tacksamt till "Familjemedlem", Sydsvenska Annonsbyrån, Malmö.

27-års bättre flicka med satt och yttre, som med full kompetens och intresse kan sköta ett hem, önskar plats som värdinna hos bättre ung herre eller enkeman till våren. Svar till "Pålitlig", Iduns exp.